

GRŠČINA

UČNI NAČRT Z DIDAKTIČNIMI PRIPOROČILI

IME PREDMETA: grščina

Izobraževalni program klasične gimnazije:

obvezni predmet (420 ur)

izbirni predmet (280 ur)

maturitetni standard (420 ur)

PRIPRAVILA PREDMETNA KURIKULARNA KOMISIJA V SESTAVI:

Barbara Damjan, ZRSŠ; Robert Čepon, Prva gimnazija Maribor; Maja Gril Juvan, Zavod sv. Stanislava, Škofijska gimnazija Ljubljana; Nataša Homar, Gimnazija Poljane; dr. Andreja Inkret, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta; Marija Neža Karlin, Zavod sv. Stanislava, Škofijska gimnazija Ljubljana; dr. Jerneja Kavčič, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta; Tea Kranjc, Osnovna šola Prežihovega Voranca; dr. Marko Marinčič, Univerza v Ljubljani, Filozofska fakulteta; dr. Bojana Tomc, Zavod sv. Stanislava, Škofijska gimnazija Ljubljana; dr. Janja Žmavc, Pedagoški inštitut Ljubljana

JEZIKOVNI PREGLED: Dragica Perme

OBLIKOVANJE: neAGENCIJA, digitalne preobrazbe, Katja Pirc, s. p.

IZDALA: Ministrstvo za vzgojo in izobraževanje in Zavod RS za šolstvo

ZA MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE: dr. Vinko Logaj

ZA ZAVOD RS ZA ŠOLSTVO: Jasna Rojc

Ljubljana, 2025

SPLETNA IZDAJA

DOSTOPNO NA POVEZAVI:

https://eportal.mss.edus.si/msswww/datoteke/ucni_nacrti/2026/un-dp-grscina-kl.pdf

CIP

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani

COBISS.SI-ID [247492611](#)

ISBN 978-961-03-1036-5 (Zavod RS za šolstvo, PDF)

BESEDILO O SEJI SS

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje je na svoji 244. seji, dne 22. 5. 2025, določil učni načrt grščina za izobraževalni program klasične gimnazije.

Strokovni svet RS za splošno izobraževanje se je na svoji 244. seji, dne 22. 5. 2025, seznanil z didaktičnimi priporočili k učnemu načrtu grščina za izobraževalni program klasične gimnazije.

PRIZNANJE AVTORSTVA – NEKOMERCIALNO – DELJENJE POD ENAKIMI POGOJI

Prenova izobraževalnih programov s prenovijo ključnih programskih dokumentov (kurikuluma za vrtce, učnih načrtov ter katalogov znanj)

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA VZGOJO IN IZOBRAŽEVANJE

KAKO SE ZNAJTI?

TIPIČNE STRANI

V dokumentu je za dijakinje in dijake, učiteljice in učitelje ipd. uporabljena moška slovnična oblika, ki velja enakovredno za oba spola.

Tema sporoča vsebinski okvir ali okvir predmetnospecifičnih zmožnosti, povezanih s cilji oz. skupinami ciljev: teme so predmetno specifične in lahko vključujejo vsebinske sklope in dejavnosti ter razvijajo veščine, zmožnosti in koncepte, ki naj bi jih dijaki izgrajevali in razvijali v procesu učenja.

Vrsta teme:
Obvezno
Izbirno
Maturitetno

Opis teme zajema ključne poudarke oz. koncepte kot okvir skupinam ciljev.

Dodatna pojasnila za temo lahko vsebujejo razlago o zasnovi teme, usmeritve in/ali navodila, ki se nanašajo na vsebino, vrsto teme, členitev teme, poimenovanje, trajanje, dejavnosti, izvedbo aktivnosti, učne pripomočke ... oz. karkoli, kar je pomembno za to temo.

IME TEME

OBVEZNO

OPIS TEME

Em fugiaspiduci sitet ut etur, in conest dipsum eosa nonsequam volorum, ommolor aut desequi duciist estrunda volorest, sandeni maximin uscillab il magnam quiam quo con explacc ullaccum alisi quidell igendam, in repta dolupta volor sam, ut hilit laut faccumqui omnim ut doluptur, quam consequ atibus dolo dignate mporehent qui tem nonseque por aliquisimust que volestrum esed quibusdae milla conserf ernate dentiat.

Ma vellaut quatio rporrore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas molorporia doluptatis molum rae nos event, inullit incimaiozem fugiandantis et fugitisque maion ped quo odi beatur, sequi illisqui ipidel escim reprat.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Ullatur sequo qui ut vellenderio. Re exceseq uiatur aturem eos millandio totaquis alibus iume voluptatia quis aut quamust iosant prestius, ut ommodigendis doluptaes dersped moluptae. Harum a volupta tiatur, ne veles quia voluptatia similic tatesequam, seque ventio. Hendis erum quissequo quist que con nulparum ut quuntemos et repro quod ma nimusa sae vellaut eum ulpari valent voluptu rempor a de omnimax impellu ptatiaecusa ducipsae aut evelles temolup tincil imporia simped et endes eum et molum que laborerat voluptiurem nempori bustio explabo rionsenet evenimin nis ex eum voluptam consed que volupid eliquibus, tetusda ntusam ellis ut archill uptiore rundiae nimusdam vel enit, optibea quiaspelitem lam alit re, omnis ab il mo dolupti commihi tionsequiam eicia dolo intur accusci musdaecatet faccatur? Sinctet latiam facescipsa

Ceria pa iumquam, exernam quaspis dit equasit, omnis quis aut apitassum coribusda invenih icatorum qui ut re perumquaepep quame moditatum ipient veligna tessint iaessum, optamus, testi sediasped moluptatem aperiam aut quodips usciate veribus.

Mi, asit volupta tuscil int aspel illit atur, eum idenist iorrum alit, nim re illitas ma nimi, iusclisita dolorrym volorepedio core, consequam quae. De nossiti officillate

Z oznako **SC** so označeni ključni cilji posameznih področij skupnih ciljev. Številčni zapis pri oznaki skupnih ciljev se navezuje na preglednico s skupnimi cilji.

27. 2. 2025 /// 15:45

IME SKUPINE CILJEV

CILJI

Z oznako **O** so označeni obvezni cilji.

Z ležečim tiskom in oznako **I** so označeni izbirni cilji.

- O:** Et plabo. Nam eum fuga. Et explat. Xerro et aut que nihicia doloribus, velisci tatur
- I:** *Que ommodic aboribust, tesequae nimaionseni arum audit minusda dolum, si venimil itatat. Estinve litatem ut adit quid qui.* **SC** (2.2.2.1)
- I:** *Quia voluptatur aut od minverum, quas ilis et mint, eature rehenit magnatur aut exceaquam reiunt et omnis nobit vero excepel in nimagmam quat officiam que plaborpore ne culpa eum dolore aut aspicias sanihil moditam re pelias ne veri reperferes solos dolorum, quidit ad qui dolorerun.*
- O:** Ibus nis auda vendio venis saperum atem quiant aut pre comniscia num at is quoditi ne estinve litatem venis saperum atem quiant. **SC** (1.3.4.2 | 2.1.1.1 | 2.1.2.1 | 2.2.1.1 | 2.2.1.2 | 3.1.3.1 | 5.1.2.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak

S krepko označenim besedilom so izpostavljeni **minimalni standardi znanja**.

Z ležečim besedilom so označeni izbirni standardi oz. standardi znanja, ki izhajajo iz izbirnih ciljev.

Dodatne pisave in oznake pri standardih so opredeljene v obvezujočih navodilih za učitelja (npr. podčrtani, M, PTI itd.)

- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.
- Ilcillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.
- Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.**
- Ut fuga. Nemperum fuga.**
- Ma vellaut quiatio rporore voluptae cus et illent harum doluptatur, et quas
- Omnim ut doluptur, quam consequi.
- Obisquamet faccab incium repenam id quist plita nume con nonectem sit volentis etur sanda de velictorrum quasimus mo mi.*
- Ilcillabo. Bor as plibusc ipidesequat latia cuptatu repeliam.*
- Et ommo commolo ratatur saepedit essunt que parit, expelliquam rem simos con es est volorrum quae. Aximintios et faccae. Inciet, ommolo con commoluptas aut vidusci enient.
- Ut fuga. Nemperum fuga.*

TERMINI:

- ☐ laborerat voluptiurem
- ☐ veligna tessint
- ☐ laborerat voluptiurem
- ☐ veligna tessint
- ☐ veligna tessint
- ☐ laborerat voluptiurem
- ☐ veligna tessint

Pojmi, ki jih dijak mora poznati oz. razumeti (in/ali znati smiselno uporabljati), lahko pa so navedeni tudi priporočeni pojmi. Nabor (strokovnih) terminov zaokrožuje in dopolnjuje posamezno temo, predstavlja pa informacijo učitelju pri načrtovanju vzgojno-izobraževalnega dela. Namenjen je navedbi terminologije, ki jo na področju določene teme v določenem obdobju izobraževalne vertikale usvojijo dijaki.

VIRI IN LITERATURA PO POGLAVJIH

Viri in literatura,
ki so vključeni v
posamezno temo.

NASLOV TEME

- » Lorem ipsum dolor sit amet, consectetur adipiscing elit. Morbi eget ante eget ante hendrerit convallis vitae et purus. Donec euismod dolor sed neque condimentum, at sodales enim interdum. <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

NASLOV SKUPINE CILJEV

- » Etiam, M. (2019). Eget laoreet ipsum. Nulla facilisi.
- » Parum, V. (2025). Sequi blaboreet quosam. Seque cus.
- » Morbi P. (2007). Sed ac arcu id velit facilisis aliquet. Nec tincidunt.
- » Eget O. (2010). Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla a ac turpis. Nulla et tempus nunc, vitae scelerisque tellus. Sed in tempus mi, a aliquet quam. Integer ut euismod eros, vel pretium mi. Maecenas sollicitudin.
- » Nunc N. (2023). Morbi suscipit ante quis viverra sollicitudin. Aenean ultricies.
- » Nunc N., Ante A., Sem S. (2015). Nullam congue eleifend magna in venenatis. Ut consectetur quis magna vitae sodales. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Sed A. (2024). Ut aliquet aliquam urna eget laoreet. Fusce hendrerit dolor id mauris convallis, at accumsan lectus fermentum. Nunc bibendum quam et nibh elementum consectetur.

NASLOV SKUPINE CILJEV

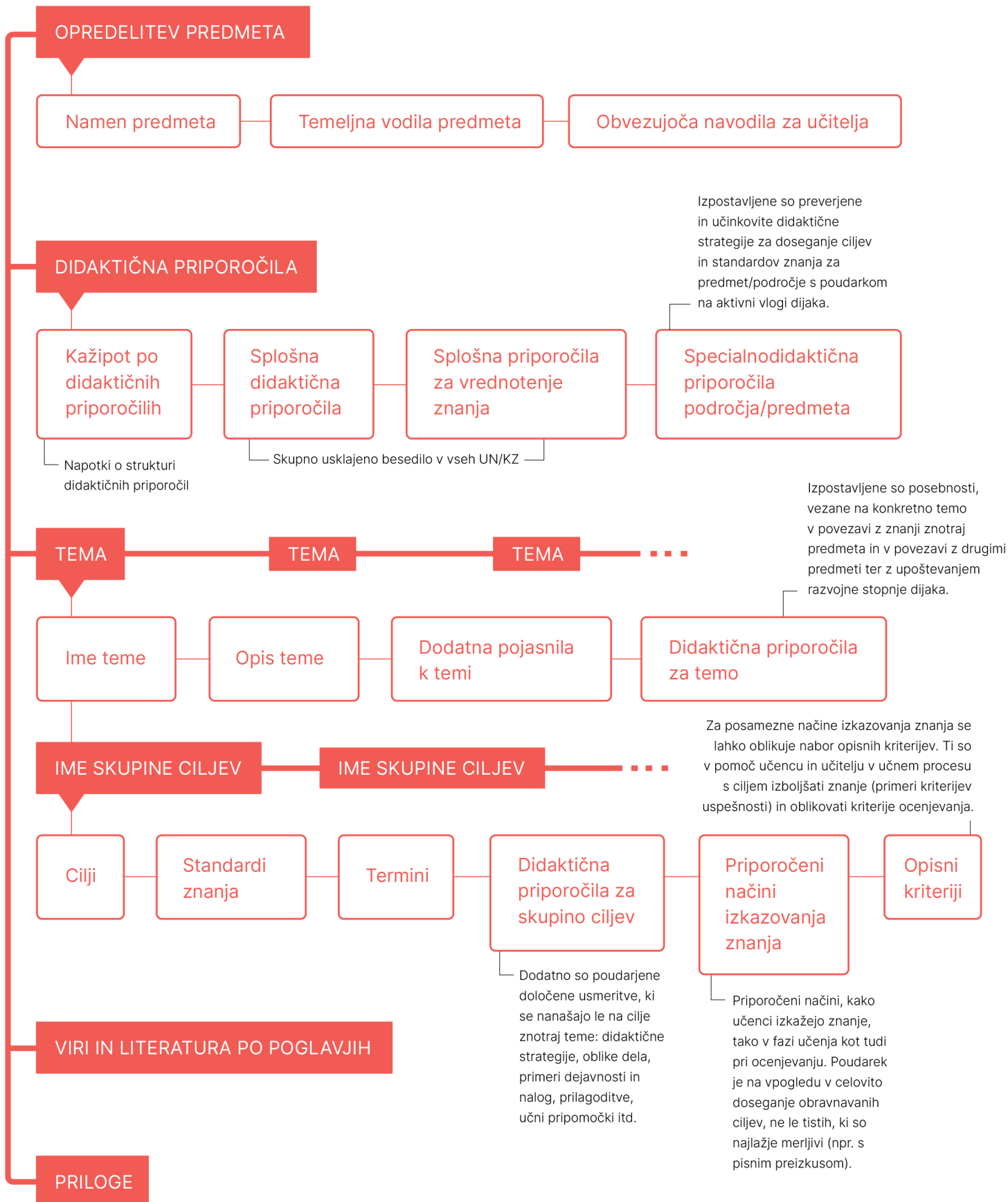
- » Vestibulum vitae massa eget orci condimentum fringilla, <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>
- » Nunc F.: Vivamus quis tortor et ipsum tempor laoreet id quis nunc. Phasellus quis sagittis ligula.
- » Redaktion, 2018. Morbi placerat: <https://lorem.ipsum.com/mubis/link/n0n2c3c>

Viri in literatura, ki so vključeni
v posamezno skupino ciljev.

Hiperpovezava
do zunanjega vira

KAKO SE ZNAJTI?

STRUKTURA UČNEGA NAČRTA Z DIDAKTIČNIMI PRIPOROČILI

KAZALO

OPREDELITEV PREDMETA.....	9
Namen predmeta.....	9
Temeljna vodila predmeta	10
Obvezujoča navodila za učitelje	10
DIDAKTIČNA PRIPOROČILA	11
Kažipot po didaktičnih priporočilih	11
Splošna didaktična priporočila	11
Splošna priporočila za vrednotenje znanja ...	13
Specialnodidaktična priporočila področja/predmeta	14
TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA.....	19
JEZIK.....	20
Glasoslovje	21
Starogrško besedilo.....	23
Narečjeslovje in zgodovina jezika.....	24
Oblikoslovje	26
Skladnja	29
Besedoslovje.....	31
KNJIŽEVNOST	33
Starogrška književnost	34
KULTURA IN CIVILIZACIJA.....	37
Starogrška kultura in civilizacija	38
DEDIŠČINA GRŠKE ANTIKE	40
Dediščina grške antike	41
PRILOGE	43

OPREDELITEV PREDMETA

NAMEN PREDMETA

Namen poučevanja grščine izhaja iz jezikovnega in širšega kulturno-civilizacijskega pomena, ki sta ga imela starogrški jezik in kultura najprej na antično rimsko kulturo ter na latinski jezik, preko njiju – pogosto pa tudi od njiju neodvisno – pa tudi na jezik in kulturo evropskega in širšega prostora v kasnejših zgodovinskih obdobjih. Pouk grščine dijaka seznaja z enim od kulturno-civilizacijskih temeljev sveta, v katerem živimo, in ga spodbuja k ramišljanju o pomembnih vrednotah in različnih civilizacijskih dobrinah, ki so se rodile na grških tleh (dostojanstvo človeka, demokracija, umetnost, znanost, religija, filozofija).

Znanje grščine dijaku omogoča vzpostavljanje neposrednega stika s starogrško dediščino ter z avtentično obliko njenih temeljnih besedil, ki tudi v modernem svetu ohranjajo status klasičnih besedil.

Iz stare grščine izhajajo mnoge besede z raznovrstnih znanstvenih in strokovnih področij, ki so pogosto izgubile značaj strokovnih izrazov in postale del našega vsakodnevne sporazumevanja, z razvojem znanosti in zlasti tehnologije v 20. stoletju pa je prisotnost tega besedišča v slovenščini ter v drugih modernih jezikih vse bolj očitna. Znanje starogrškega jezika je zato pomembno tudi z vidika razumevanja in tvorjenja moderne znanstvene terminologije in daje nov ter dodatni smisel poučevanju klasičnih jezikov, vključno s staro grščino, v 21. stoletju.

Pomemben del pouka starogrškega jezika je tudi razumevanje njegove slovnične strukture, na podlagi katere se je izoblikovala najprej grška in kasneje latinska slovnična teorija, na njuni podlagi pa tudi slovnična teorija modernih jezikov ter s tem tudi slovenščine. Sistematično usvajanje jezikovne strukture stare grščine je tako pomembno tudi z vidika razumevanja slovnice in slovnične teorije modernih jezikov.

In slednjič, grščina je jezik, ki se kontinuirano zapisuje najkasneje od konca drugega tisočletja pr. Kr. pa vse do današnjih dni, njeno celotno zgodovino pa so zaznamovale težnje po ohranjanju stika z antično jezikovno obliko. V pouk grškega jezika je zato mogoče vključevati tudi besedila in s tem vsebine, povezane z mlajšimi obdobji grške kulture vse od pozne antike in Bizanca dalje. Na ta način je moč opozoriti na zgodovinske procese, ki so ključno zaznamovali kulturni prostor v naši neposredni bližini. Pri pouku stare grščine tako dijak pridobiva znanja in veščine, ki so vključene v vsebine mnogih drugih šolskih predmetov, vključno s slovenščino, tujimi jeziki, zgodovino in z drugimi, tudi naravoslovnimi predmeti. Pri pouku grščine pridobljeno znanje tako dodatno osvetljuje vsebino drugih šolskih predmetov ter dijaku omogoča njihovo globlje razumevanje in nadaljnje raziskovanje.

TEMELJNA VODILA PREDMETA

Predmet grščina je zasnovan kot izbirni predmet v obsegu do 350 ur (v kolikor gre za maturitetni predmet, pa 420 ur). Namenjen učenju grškega jezika, pri čemer pa je slednje neločljivo povezano s spoznavanjem in razumevanjem širšega konteksta starogrške kulture in njenih temeljnih besedil, pa tudi vpliva starogrškega jezika in kulture na rimsko kulturo ter na latinski jezik in na kasnejša zgodovinska obdobja.

Ker se stara grščina v nasprotju z modernimi jeziki ne uporablja kot sredstvo vsakodnevnega sporazumevanja, se poučuje drugače kot moderni jeziki in sicer tako, da se poudarja sistematično razumevanje jezikovnih kategorij, s čimer pri dijakih spodbujamo sposobnost abstraktnega mišljenja in jezikovnih kompetenc v splošnem smislu. Na ta način jezikovni pouk zaznamuje tudi razpoznavanje sorodnih slovničnih kategorij v modernih jezikih (in s tem tudi v slovenščini).

Vzporedno s tem je učenje starogrškega besedišča namenjeno razumevanju izvirnih starogrških literarnih in neliterarnih besedil, a tudi razpoznavanju elementov starogrškega besedišča v slovenščini in drugih modernih jezikih.

Z osredotočanjem na vsebine, ki jih dijaki preko grške terminologije srečujejo pri praktično vseh drugih predmetih, grščina postane odlično izhodišče za medpredmetni pouk.

OBVEZUJOČA NAVODILA ZA UČITELJE

Učitelj naj pri delu izhaja iz predznanja dijakov (besedišče, mitologija, zgodovina, posamezne črke grškega alfabeta ...). Didaktični pristopi naj bodo čimbolj pestri in raznoliki, da bodo nagovorili in privabili dijake k aktivnemu sodelovanju, razmišljanju in odzivanju.

Pri obravnavi tako jezikovnih kot kulturno civilizacijskih vsebin je priporočljivo izhajati iz primerno zahtevnih izvirnih in prirejenih grških besedil ter iz slovenskih prevodov. Dijak naj v vsakem letniku v obliki domačega branja prebere vsaj dve deli v celoti ali v odlomkih.

Pri pouku naj se tematski sklopi (jezik, književnost, kultura in civilizacija, dediščina) med seboj povezujejo. Dijaki naj materialno dediščino spoznavajo v različnih učnih okoljih, dobrodošle so medpredmetne ekskurzije z obiski arheoloških najdišč, muzejev in galerij.

Učitelj naj da dijakom napotke, kako se učiti, in naj jih spodbuja ter usmerja z različnimi vrstami povratnih informacij. Usposobi naj jih tudi za nadaljnje samostojno učenje.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

KAŽIPOT PO DIDAKTIČNIH PRIPOROČILIH

Razdelke *Kažipot po didaktičnih priporočilih*, *Splošna didaktična priporočila* in *Splošna priporočila za vrednotenje znanja* je pripravil Zavod RS za šolstvo.

Didaktična priporočila prinašajo učiteljem napotke za uresničevanje učnega načrta predmeta v pedagoškem procesu. Zastavljena so večplastno, na več ravneh (od splošnega h konkretnemu), ki se medsebojno prepletajo in dopolnjujejo.

- » Razdelka **Splošna didaktična priporočila** in **Splošna priporočila za vrednotenje znanja** vključujeta krovne usmeritve za načrtovanje, poučevanje in vrednotenje znanja, ki veljajo za vse predmete po celotni izobraževalni vertikali. Besedilo v teh dveh razdelkih je nastalo na podlagi *Usmeritev za pripravo didaktičnih priporočil k učnim načrtom za osnovne šole in srednje šole* (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/3ladrdr>) ter *Izhodišč za prenovo učnih načrtov v osnovni šoli in gimnaziji* (<https://aplikacijaun.zrss.si/api/link/plw0909>) in je v vseh učnih načrtih enako.
- » Razdelek **Specialnodidaktična priporočila področja/predmeta** vključuje tista didaktična priporočila, ki se navezujejo na področje/predmet kot celoto. Zajeti so didaktični pristopi in strategije, ki so posebej priporočeni in značilni za predmet glede na njegovo naravo in specifične.

Učni načrt posameznega predmeta je členjen na *teme*, vsaka tema pa se lahko nadalje členi na *skupine ciljev*.

- » Razdelka **Didaktična priporočila za temo** in **Didaktična priporočila za skupino ciljev** vključujeta konkretne in specifične napotke, ki se nanašajo na poučevanje določene teme oz. skupine ciljev znotraj teme. Na tem mestu so izpostavljene preverjene in učinkovite didaktične strategije za poučevanje posamezne teme ob upoštevanju značilnosti in vidikov znanja, starosti dijakov, predznanja, povezanosti znanja z drugimi predmeti/področji ipd. Na tej ravni so usmeritve lahko konkretizirane tudi s primeri izpeljave oz. učnimi scenariji.

Didaktična priporočila na ravni skupine ciljev zaokrožujeta razdelka **Priporočeni načini izkazovanja znanja** in **Opisni kriteriji**, ki vključujeta napotke za vrednotenje znanja (spremljanje, preverjanje, ocenjevanje) znotraj posamezne teme oz. skupine ciljev.

SPLOŠNA DIDAKTIČNA PRIPOROČILA

Učitelj si za uresničitev ciljev učnega načrta, kakovostno učenje ter optimalni psihofizični razvoj dijakov prizadeva zagotoviti varno in spodbudno učno okolje. V ta namen pri poučevanju uporablja raznolike

didaktične strategije, ki vključujejo učne oblike, metode, tehnike, učna sredstva in gradiva, s katerimi dijakom omogoča aktivno sodelovanje pri pouku, pa tudi samostojno učenje. Izbira jih preišči, glede na namen in naravo učnih ciljev ter glede na učne in druge, za učenje pomembne značilnosti posameznega dijaka, učne skupine ali oddelka.

Varno in spodbudno učno okolje učitelj zagotavlja tako, da:

- » spodbuja medsebojno sprejemanje, sodelovanje, čustveno in socialno podporo;
- » neguje vedoželjnost, spodbuja interes in motivacijo za učenje, podpira razvoj različnih talentov in potencialov;
- » dijake aktivno vključuje v načrtovanje učenja;
- » kakovostno poučuje in organizira samostojno učenje (individualno, v parih, skupinsko) ob različni stopnji vodenja in spodbujanja;
- » dijakom omogoča medsebojno izmenjavo znanja in izkušenj, podporo in sodelovanje;
- » prepozna in pri poučevanju upošteva predznanje, skupne in individualne učne, socialne, čustvene, (med)kulturne, telesne in druge potrebe dijakov;
- » dijakom postavlja ustrezno zahtevne učne izzive in si prizadeva za njihov napredek;
- » pri dijakih stalno preverja razumevanje, spodbuja ozaveščanje in usmerjanje procesa lastnega učenja;
- » proces poučevanja prilagaja ugotovitvam sprotne spremljanja in preverjanja dosežkov dijakov;
- » omogoča povezovanje ter nadgrajevanje znanja znotraj predmeta, med predmeti in predmetnimi področji;
- » poučuje in organizira samostojno učenje v različnih učnih okoljih (tudi virtualnih, zunaj učilnic), ob uporabi avtentičnih učnih virov in reševanju relevantnih življenjskih problemov in situacij;
- » ob doseganju predmetnih uresničuje tudi skupne cilje različnih področij (jezik, državljanstvo, kultura in umetnost; trajnostni razvoj; zdravje in dobrobit; digitalna kompetentnost; podjetnost).

Učitelj pri uresničevanju ciljev in standardov znanja učnega načrta dijakom omogoči prepoznavanje in razumevanje:

- » smisla oz. namena učenja (kaj se bodo učili in čemu);
- » uspešnosti lastnega učenja oz. napredka (kako in na temelju česa bodo vedeli, da so pri učenju uspešni in so dosegli cilj);
- » pomena različnih dokazov o učenju in znanju;
- » vloge povratne informacije za stalno izboljševanje ter krepitev občutka »zmorem«;
- » pomena medvrstniškega učenja in vrstniške povratne informacije.

Za doseganje celostnega in poglobljenega znanja učitelj načrtuje raznolike predmetne ali medpredmetne učne izzive, ki spodbujajo dijake k aktivnemu raziskovanju, preizkušanju, primerjanju, analiziranju, argumentiranju,

reševanju avtentičnih problemov, izmenjavi izkušenj in povratnih informacij. Ob tem nadgrajujejo znanje ter razvijajo ustvarjalnost, inovativnost, kritično mišljenje in druge prečne veščine. Zato učitelj, kadar je mogoče, izvaja projektni, problemski, raziskovalni, eksperimentalni, izkustveni ali praktični pouk in uporablja temu primerne učne metode, pripomočke, gradiva in digitalno tehnologijo.

Učitelj upošteva raznolike zmožnosti in potrebe dijakov v okviru notranje diferenciacije in individualizacije pouka ter personalizacije učenja s prilagoditvami, ki obsegajo:

- » učno okolje z izbiro ustreznih didaktičnih strategij, učnih dejavnosti in oblik;
- » obsežnost, zahtevnost in kompleksnost učnih ciljev;
- » raznovrstnost in tempo učenja;
- » načine izkazovanja znanja, pričakovane rezultate ali dosežke.

Učitelj smiselno upošteva načelo diferenciacije in individualizacije tudi pri načrtovanju domačega dela dijakov, ki naj bo osmišljeno in raznoliko, namenjeno utrjevanju znanja in pripravi na nadaljnje učenje.

Individualizacija pouka in personalizirano učenje sta pomembna za razvijanje talentov in potencialov nadarjenih dijakov. Še posebej pa sta pomembna za razvoj, uspešno učenje ter enakovredno in aktivno vključenost dijakov s posebnimi vzgojno-izobraževalnimi potrebami, z učnimi težavami, dvojno izjemnih, priseljencev ter dijakov iz manj spodbudnega družinskega okolja. Z individualiziranimi pristopi preko inkluzivne poučevalne prakse učitelj odkriva in zmanjšuje ovire, ki dijakom iz teh skupin onemogočajo optimalno učenje, razvoj in izkazovanje znanja, ter uresničuje v individualiziranih programih in v drugih individualiziranih načrtih načrtovane prilagoditve vzgojno-izobraževalnega procesa za dijake iz specifičnih skupin.

SPLOŠNA PRIPOROČILA ZA VREDNOTENJE ZNANJA

Vrednotenje znanja razumemo kot ugotavljanje znanja dijakov skozi celoten učni proces, tako pri spremljanju in preverjanju (ugotavljanje predznanja in znanja dijaka na vseh stopnjah učenja) kot tudi pri ocenjevanju znanja.

V prvi fazi učitelj kontinuirano spremlja in podpira učenje, preverja znanje vsakega dijaka, mu nudi kakovostne povratne informacije in ob tem ustrezno prilagaja lastno poučevanje. Pred začetkom učnega procesa učitelj najprej aktivira in ugotavlja dijakovo predznanje in ugotovitve uporabi pri načrtovanju pouka. Med učnim procesom sproti preverja doseganje ciljev pouka in standardov znanja ter spremlja in ugotavlja napredek dijaka. V tej fazi učitelj znanja ne ocenjuje, pač pa na osnovi ugotovitev sproti prilagaja in izvaja dejavnosti v podporo in spodbudo učenju (npr. dodatne dejavnosti za utrjevanje znanja, prilagoditve načrtovanih dejavnosti in nalog glede na zmožnosti in potrebe posameznih dijakov ali skupine).

Učitelj pripomore k večji kakovosti pouka in učenja, tako da:

- » sistematično, kontinuirano in načrtno pridobiva informacije o tem, kako dijak dosega učne cilje in usvaja standarde znanja;
- » ugotavlja in spodbuja razvoj raznolikega znanja – ne le vsebinskega, temveč tudi procesnega (tj. spretnosti in veščin), spremlja in spodbuja pa tudi razvijanje odnosnega znanja;

- » spodbuja dijaka, da dosega cilje na različnih taksonomskih ravneh oz. izkazuje znanje na različnih ravneh zahtevnosti;
- » spodbuja uporabo znanja za reševanje problemov, sklepanje, analiziranje, vrednotenje, argumentiranje itn.;
- » je naravnani na ugotavljanje napredka in dosežkov, pri čemer razume, da so pomanjkljivosti in napake zlasti priložnosti za nadaljnje učenje;
- » ugotavlja in analizira dijakovo razumevanje ter odpravlja vzroke za nerazumevanje in napačne predstave;
- » dijaka spodbuja in ga vključuje v premisleke o namenih učenja in kriterijih uspešnosti, po katerih vrednoti lastno učno uspešnost (samovrednotenje) in uspešnost vrstnikov (vrstniško vrednotenje);
- » dijaku sproti podaja kakovostne povratne informacije, ki vključujejo usmeritve za nadaljnje učenje.

Ko so dejavnosti prve faze (spremljanje in preverjanje znanja) ustrezno izpeljane, sledi druga faza, ocenjevanje znanja. Pri tem učitelj dijaku omogoči, da lahko v čim večji meri izkaže usvojeno znanje. To doseže tako, da ocenjuje znanje na različne načine, ki jih je dijak spoznal v procesu učenja. Pri tem upošteva potrebe dijaka, ki za uspešno učenje in izkazovanje znanja potrebuje prilagoditve.

Učitelj lahko ocenjuje samo znanje, ki je v učnem načrtu določeno s standardi znanja. Predmet ocenjevanja znanja niso vsi učni cilji, saj vsak cilj nima z njim povezanega specifičnega standarda znanja. Učitelj ne ocenjuje stališč, vrednot, navad, socialnih in čustvenih veščin ipd., čeprav so te zajete v ciljih učnega načrta in jih učitelj pri dijaku sistematično spodbuja, razvija in v okviru prve faze tudi spremlja.

Na podlagi standardov znanja in kriterijev uspešnosti učitelj, tudi v sodelovanju z drugimi učitelji, pripravi kriterije ocenjevanja in opisnike ter jih na ustrezen način predstavi dijaku. Če dijak v procesu učenja razume in uporablja kriterije uspešnosti, bo lažje razumel kriterije ocenjevanja. Ugotovitve o doseganju standardov znanja, ki temeljijo na kriterijih ocenjevanja in opisnikih, se izrazijo v obliki ocene.

Učitelj z raznolikimi načini ocenjevanja omogoči izkazovanje raznolikega znanja (védenje, spretnosti, veščine) na različnih ravneh. Zato poleg pisnih preizkusov znanja in ustnih odgovorov ocenjuje izdelke (pisne, likovne, tehnične, praktične in druge za predmet specifične) in izvedbo dejavnosti (govorne, gibalne, umetniške, eksperimentalne, praktične, multimedijske, demonstracije, nastope in druge za predmet specifične), s katerimi dijak izkaže svoje znanje.

SPECIALNODIDAKTIČNA PRIPOROČILA PODROČJA/PREDMETA

Motivacija za učenje grščine v sodobnem svetu

Klasična jezika imata dolgo in bogato tradicijo poučevanja. Kljub temu je ključnega pomena, da učitelj dijakom staro grščino predstavlja kot jezikovni fenomen, ki je v najširšem pomenu in na različne načine vpet v sedanost. Ob tem naj v čim večji meri izkorišča raznoliko naravo predmeta, njegovo »trajnost,« pogojeno z vlogo jezika v kulturno-civilizacijskem smislu, ter neusahljivo aktualnost antičnih vsebin. Učitelj naj dijake spodbuja k odkrivanju in opazovanju prisotnosti grščine v času, ki ga živimo, in jim tako pokaže, kako je grščina

na svojstven način še vedno živa in aktualna. Kjer je le mogoče, naj novo znanje vselej naveže na tisto, kar je dijakom že znano. Pomaga naj jim odkrivati bogato ozadje njihovega obstoječega jezikovnega znanja, stalno naj osvetljuje dejstvo, da sta oba klasična jezika v temelju zaznamovala mnoge sodobne žive jezike (npr. strokovno besedišče, ki ga srečujejo pri drugih predmetih, ali vsakdanji izrazi, ki imajo izvor starogrškem besedišču). Dijakom naj tudi predoči ozadje oziroma izvor modernih družbenih pojavov, ki koreninijo v antiki in jih dijaki srečujejo bodisi v vsakdanjem življenju bodisi spoznavajo v okviru drugih šolskih predmetov in dejavnosti. Opozarja naj jih tudi na reinterpretacije antičnih tem in motivov v različnih poantičnih predelavah in v sodobnem kontekstu.

Didaktični pristopi

Učitelj naj izkoristi tematsko raznolikost grščine kot učnega predmeta in za dijake izbira raznovrstne pristope.

Jezikovne vsebine naj bodo vselej obravnavane z mislijo na specifičen pomen in vlogo grščine. Ta je na eni strani medij starogrških besedil, pomembnih v kulturno-civilizacijskem ali literarnem smislu, po drugi pa je pomembna z vidika krepitve splošnih jezikovnih kompetenc, saj je vpeta v strukturo in besedišče številnih modernih jezikov, v znatni meri tudi slovenščine.

Pri podajanju slovničnih kategorij in besedišča naj zato učitelj čim večkrat opozarja na sorodnost in podobnost besedišča in skladnje grščine z latinščino in modernimi jeziki. Dijake naj ves čas spodbuja k medjezikovni primerjavi; lastnosti grških jezikovnih segmentov lahko primerja z latinščino, slovenščino in drugimi jeziki, v njih ugotavljamo podobnosti in razlike in jih z dijaki razčlenjuje ter s tem poglobljamo razumevanje grščine, utrjuje znanje in hkrati izboljšuje tudi kakovost znanja drugih jezikov, kar krepi dijakovo jezikovno samozavest in omogoča razvijanje lastnega raznojezičnega repertoarja.

Ob razvijanju kompetence razumevanja besedil naj učitelj uporablja različne učne pristope in metode, pri čemer lahko posega po tradicionalnih pristopih in sledi sodobnim didaktičnim smernicam pouka klasičnih jezikov. Pravilo prevajanja po skladenjski prioriteti lahko npr. kombinira z linearnim pristopom branja po zaporednih smiselnih enotah. Ključno je, da pri besedilih, ki se jim posveča pri pouku, dovolj časa nameni ne le obravnavi besedila, pač pa tudi razmisleku o prebranem. Ob besedilu naj vedno izpostavi zunajjezikovno realnost in dijake opozarja na specifično naravo grških besedil, ki jih zaradi časovne oddaljenosti ne moremo razumeti brez zgodovinskega in idejnega konteksta; opozarja naj jih na nujnost branja opomb, komentarjev, uči naj jih učinkovite rabe jezikovnih priročnikov (v knjižni in digitalni obliki).

Primerno zahtevna izvirna besedila (prirejena, prevedena oziroma v neokrnjeni izvirni obliki) naj bodo temelj obravnave **kulturno-civilizacijskih vsebin**. Učitelj naj dijake vselej spodbuja k uporabi primarnih virov, ob čemer naj z različnimi dejavnostmi v polni meri izkorišča njihovo jezikovno znanje. Dijakom naj omogoča z različnih zornih kotov spoznavati, da je njihovo raznoliko jezikovno znanje bogastvo, ki jim omogoča neposreden in s tem širši, globlji uvid v antično kulturo in civilizacijo ter tudi v sodobne pojave, ki se navdihujejo v antiki.

Tudi **literarna** besedila naj učitelj vselej umesti v splošno- in literarnozgodovinski kontekst. Pomembno je, da branje besedil v grškem izvirniku vključujemo v pouk na vseh stopnjah učenja. Učitelj naj išče različne načine, kako izvirna besedila najprimerneje približati dijakom. Ob branju in prevajanju naj z dijaki raziskuje literarno razsežnost besedil (sporočilno večplastnost, jezikovna sredstva, vključno z metričnimi vzorci). Učitelj naj dijake opozarja tudi na slovensko prevodno tradicijo; dijaki naj se seznani z deli antične literature v slovenskih književnih prevodih, učitelj pa naj to preverja in ocenjuje na čim bolj raznolike načine. Čim večkrat naj dijake

opozori tudi na kasnejše književne (dramske, filmske, likovne) interpretacije antičnih motivov in jih spodbuja k nadaljnjemu samostojnemu raziskovanju.

Omogočanje stika s primarnimi viri in iskanje načinov, kako izvirna besedila približati dijakom na določenem nivoju znanja, je torej eden temeljnih izzivov za učitelja grščine. Učitelj naj skuša izvirna besedila vključevati v pouk od samega začetka, ob tem pa išče primerne načine, kako jih predstaviti, da bodo lahko dijaki dejavno uporabili usvojeno jezikovno znanje (ob tem si lahko npr. v veliki meri pomaga z vzporednim branjem grških izvirnikov in obstoječih književnih prevodov).

Učne oblike in metode

Učitelj naj uporablja čim raznovrstnejše naloge in učne izzive, v prvi vrsti takšne, ki omogočajo dijakom aktivno sodelovanje, ob upoštevanju njihovih individualnih posebnosti. Pri dijakih naj spodbuja radovednost (tj. sposobnost za postavljanje vprašanj in raziskovanje), ustvarjalnost (tj. sposobnost za porajanje novih in uporabnih zamisli), kritičnost (tj. sposobnost za razčlenjevanje podatkov in zamisli ter oblikovanje razumnih argumentov in sodb), komunikacijo (tj. sposobnost za jasno in samozavestno izražanje misli in občutkov v različnih medijih in oblikah) in sodelovanje (kot sposobnost za konstruktivno delo z drugimi). Učitelj naj ustvarja vključujoče okolje za vse dijake. **SC (3.3.3.1)**

Učitelj naj pouk zasnuje tako, da se bodo imeli dijaki priložnost čim več naučiti že v šoli. Pri snovanju učnih ur naj se izogiba monotonosti: predvidi naj raznovrstne učne metode in se poslužuje raznovrstnih gradiv (v papirni oz. materialni in digitalni obliki). Kadar je le mogoče, naj pouk organizira izven učilnice (obiski muzejev in arheoloških najdišč, strokovne ekskurzije). V kar največji meri naj spodbuja medpredmetno sodelovanje; to naj se udejanja na strokovnih ekskurzijah v vseh letnikih klasičnih oddelkov. Ob vseh tovrstnih aktivnostih naj skuša smiselno upoštevati svoja lastna zanimanja, interese dijakov in drugih učiteljev.

Domače naloge naj učitelj smiselno vključi v proces učenja in naj bodo, kadar se le da, zasnovane kot izziv. V kar največji možni meri naj jih učitelj oblikuje v dogovoru z dijaki, saj bo le tako pri dijakih spodbujal prevzemanje odgovornosti za lastno učenje in znanje (dijake naj spodbuja, da bodo sami ugotovili, katero snov morajo dodatno utrditi, katera področja in teme bi želeli bolj poglobljeno raziskati ipd.).

Pri izdelavi seminarskih nalog, govornih nastopov in predstavitev naj učitelj dijake pri pridobivanju informacij usmerja v rabo različnih virov. Seznanja naj jih z za stroko relevantnimi digitalnimi viri (slovarji, zbirkami grških besedil, spletnimi stranmi, zbranim slikovnim gradivom in epigrafskim materialom ...) in osmišlja njihovo uporabo. Poudarja naj kritičen in pošten odnos do uporabe virov. **SC (4.1.2.1) SC (4.2.1.1)**

Preverjanje in ocenjevanje znanja

Različnim pristopom pri obravnavi učnih tematik in različnim načinom pridobivanja znanja dijakov se prilagaja tudi ocenjevanje znanja. Tudi v tem pogledu naj učitelj v kar največji meri upošteva specifične posameznih dijakov, njihove zmožnosti in interese, tako da se bo vsak dijak lahko izkazal na področju, ki mu je bližje.

Pri preverjanju in ocenjevanju jezikovnega znanja naj učitelj sledi temeljnim ciljem pouka grščine. Smiselno je, da je večji delež nalog povezan z razumevanjem grških besedil (prevajanje, naloge razumevanja ali alternativne

naloge, npr. primerjava izvirnika in prevoda oz. različnih prevodov); jezikovne naloge, usmerjene v preverjanje morfologije in sintakse, naj bodo smiselne in v funkciji temeljnega cilja razumevanja besedila. Po lastni presoji lahko učitelj doda tudi naloge, s katerimi ciljno preverja grško jezikovno dediščino (metajezikovno vlogo grščine).

Pri literarnih in kulturno-civilizacijskih temah lahko dijaki pokažejo znanje na različne načine: z reševanjem delovnih listov, govornim nastopom, vizualno predstavitevjo (npr. izdelavo filma), fotozgodbo, zapisom svojih refleksij ali oblikovanjem dnevnika, daljšim esejem, kvizom, seminarsko nalogo, prispevkom na strokovni ekskurziji ... Ocenjevanje naj bo pri tem stimulatívno; vključuje lahko tudi ocenjevanje napredka dijaka pri razumevanju pojavov, ki jih srečujemo v različnih zgodovinskih obdobjih, svoj izvor pa imajo v antiki.

Spodbujanje proaktivnosti dijakov in učenje učenja

Učitelj naj dijakom aktivno pomaga pri razvijanju ustreznih učnih strategij in namenja vso potrebno pozornost učenju učenja. Upošteva naj dejstvo, da se učenje grščine zaradi njenih specifik razlikuje od usvajanja drugih tujih jezikov. Zlasti v začetku učenja jezika naj dijakom predstavi ustrezne strategije, ki jim bodo olajšale učenje besed, težjih slovničnih poglavij ter razumevanje in prevajanje grških besedil. Dijake naj spodbuja, da si sami izberejo učne strategije, ki se bodo izkazale kot najprimernejše v določeni učni situaciji. Ob tem naj jim pomaga razviti aktiven odnos do učenja in jih spodbuja k premisleku o lastnem učenju, ob čemer jih skuša aktivno vpeti v vse faze učnega procesa, od oblikovanja namenov učenja in prepoznavanja lastnih učnih specifik do kriterijev uspešnosti. Dijake naj spodbuja k dajanju povratnih informacij o učinkovitosti učenja in tudi izmenjevanju izkušenj z vrstniki. Tako jih navaja k prevzemanju odgovornosti za lastni napredek. **SC (3.1.2.4) SC (3.1.3.1) SC (3.1.3.2)**

SPLOŠNE KOMPETENCE

Učiteljevo izbiro dejavnosti in časovno razporeditev naj vodi tudi zavedanje, da s poučevanjem grščine ne poučuje le predmetno-specifičnega znanja, ampak obenem razvija splošne kompetence, ki se v sodobnem svetu izkazujejo za nadvse pomembne. V tem smislu velja izpostaviti:

- » jezikovno kompetenco v širšem smislu (poznavanje jezika kot sistema, medjezikovne primerjave, razvijanje kompetence v prvem, učnih in drugih jezikih, s katerimi dijak prihaja v stik; razvijanje lastnega raznojezičnega repertoarja);
- » bralno pismenost in literarno kompetenco (z branjem grških jezikovno in idejno kompleksnih besedil učitelj razvija sposobnost poglobljenega branja zahtevnejših besedil);
- » digitalno kompetentnost (učitelj dijake spodbuja h kritični uporabi informacijsko-komunikacijske tehnologije, opozarja jih na pomen presojanja in upravljanja z velikimi količinami informacij, vezanih na predmetno področje, in jih usmerja, da se naučijo iz njih izluščiti ustrezno);
- » pozitiven odnos do kulturne dediščine (učitelj dijake stalno opozarja na vrednost in večplastnost kulturne dediščine; spodbuja jih k ozaveščanju antične nesnovne jezikovne in kulturne dediščine ter k opazovanju, spoznavanju, raziskovanju materialne dediščine *in situ* v domačem okolju in drugod);

- » pozitiven odnos do kulture in umetnosti (s poglobljanjem v temeljna umetniška dela pri dijakih učitelj razvija dojemljivost ter splošno občutljivost za umetniške in kulturne stvaritve);
- » zavest o medsebojni povezanosti pojavov in učnih vsebin (grščina je izrazito interdisciplinaren predmet, saj se v njenem okviru povezuje pouk jezika in književnosti ter vrste vsebin, ki jih dijaki spoznavaajo pri drugih predmetih).

DODATNI IZBRANI POUDARKI SKUPNIH CILJEV

Učitelj naj dijake pri uresničevanju ciljev teme Kultura in civilizacija, kadar mu vsebina to omogoča, spodbuja tudi h kritični oceni povezanosti lastnih vrednot in vrednot družbe s trajnostjo ter h kritičnemu presojanju informacij, pogledov in potreb o trajnostnem razvoju ter upoštevanju različnih pogledov, pogojenih z osebnim, socialnim in kulturnim ozadjem. (2.2.2.1)

Učitelj zlasti za uresničevanje ciljev tem Dediščina klasične antike ter Kultura in civilizacija postavi izzive, ki dijakom omogočijo ustvarjalno rabo znanja in izkušenj za ustvarjanje boljših rešitev, če se le da v sodelovanju z različnimi posamezniki in skupinami. Zanje naj oblikuje takšne izzive, ki jih bodo spodbujali k premisleku o povezovanju in primerjavi obravnavanega s sedanjostjo in časom, ki ga živijo, in jih tako usmerjajo k prepoznavanju priložnosti za aktivno uporabo pridobljenega znanja v novih situacijah. (5.1.2.1) (5.3.5.3) (5.3.4.1)

TEME, CILJI, STANDARDI ZNANJA

JEZIK

OBVEZNO

OPIS TEME

Osrednji cilj jezikovnega pouka temelji na razumevanju grških besedil, kar predpostavlja obvladovanje slovničnih zakonitosti in poznavanje besedišča. Vse to se že več kot pldrugo stoletje navezuje tudi na pouk latinščine, ki se jo dijaki klasičnega programa praviloma učijo vzporedno z grščino; znanje grščine tako omogoča medjezikovno primerjavo obeh klasičnih jezikov, ki sta temeljno zaznamovala nadaljnji razvoj evropskih jezikov.

V okviru jezikovne teme dijak natančneje in z vidika celostne obravnave spozna naslednje ravni jezikovnega sistema: glasoslovje, oblikoslovje, skladnja in besedoslovje. Spozna tudi temeljne elemente grškega narečjeslovja in zgodovine grškega jezika.

Poznavanje vseh zgoraj naštetih jezikovnih ravni omogoča ustrezno razumevanje in prevajanje izvirnih grških besedil.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

V okviru teme Jezik dijak znanje s področja jezikovnih ravni povezuje z vsemi temami v učnem načrtu; znanje jezika mu namreč omogoča poglobljeno razumevanje književnih in kulturno-civilizacijskih vsebin ter ozaveščanje pomena dediščine klasične antike za današnji čas.

Dijak svoje znanje povezuje tudi z nekaterimi temami učnih načrtov drugih predmetov.

SC (1.1.2.1) SC (1.1.2.2) SC (1.1.3.1) SC (1.1.3.2)

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Usvajanje jezikovnih vsebin ni mogoče brez dobrega poznavanja izvenjezikovne realnosti, na katero jezik referira. To pa je mogoče samo, če učenje izhaja iz besedila in temelji na hkratni obravnavi slovničnih in kulturno-civilizacijskih vsebin. Učenje slovnic z metodo primerjanja jezikovnih oblik in struktur v grščini in drugih jezikih dijakom omogoča spoznavanje splošnih jezikovnih zakonitosti, učenje besedišča pa olajša razumevanje besedišča tujih jezikov in bogati besedni zaklad v slovenščini. Učitelj naj pri obravnavi jezikovnih vsebin smiselno uporablja slovenske ter iz stare grščine prevzete slovnične izraze.

GLASOSLOVJE

CILJI

Dijak:

- pozna nastanek grškega alfabeta in glasovne vrednosti posameznih znamenj;
- pozna ločevalna znamenja stare grščine in pravila za njihovo rabo;
- ! razume osnovne razlike med šolsko in izvirno antično izgovorjavo.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

Pozna osnovna načela grškega glasoslovja, tako da:

- » pojasni nastanek grškega alfabeta iz feničanske pisave in osnovne razlike med variantami grškega alfabeta (preureditev znamenj za soglasnike, dodatek nekaterih znamenj za samoglasnike);
- » pozna imena črk grške abecede;
- » piše in bere vse črke grškega alfabeta ter znamenja za vse dvoglasnike in za dvočrkje ou;
- » starogrške besede pravilno prebere glede na mesto naglasa in pojasni rabo naglasnih znamenj in pridihov; razume pravila za spreminjanje naglasa in naglasnega mesta; pozna glasovne vrednosti znamenj za naglase in pridihe v avtentični starogrški izgovorjavi;
- » razlikuje med avtentično in šolsko izgovorjavo stare grščine in jo pojasni na primeru znamenj ϕ in χ .

TERMINI

○ itacizem ○ akut ○ gravis ○ cirkumfleks ○ tonemski naglas ○ ostri in šibki pridih ○ Erazmova izgovorjava
 ○ metrika ○ metrum ○ kvantitativni verz ○ iota subscriptum ○ alfabet ○ pravi in nepravi dvoglasniki ali diftongi

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Učitelj naj dijake sproti opozarja na ustreznost izbire izgovorjave za posamezna izvirna besedila. Ker so pravila naglaševanja za dijake zahteven zalogaj, naj jih nanje opozarja sproti in na konkretnih primerih. Pri tem naj dijake uči ustrezne uporabe priročnikov.

SC (4.1.1.1)

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Dijak pokaže znanje tako, da besede pravilno izgovarja v šolski izgovarjavi in pri tem upošteva mesto naglasa.

Pri obravnavi izgovarjave obenem pojasnimo, da je izgovarjava stare grščine, kakršna se uporablja pri pouku, zgolj približek avtentične izgovarjave; občasno je smiselno uvesti v pouk vaje, ki ponazarjajo avtentični izgovor stare grščine, vključno z izgovorom pridihnutih soglasnikov in dolgih samoglasnikov.

Pri obravnavi razmerja med starogrškim in novogrškim izgovorom se poudari, da se je grški izgovor močno spremenil že v prvih stoletjih po Kr. (cesarska doba) in da se je grščina v tem času izgovarjala na način, ki je bil bližje novi grščini kot šolski izgovarjavi stare grščine.

Za ponazoritev razlik med različicami starogrškega alfabeta se priporoča raba preprostih avtentičnih besedil, kakršna so ostraka (črepinje) z imeni pomembnih antičnih osebnosti oz. ostanki črepinjske sodbe.

STAROGRŠKO BESEDILO

CILJI

Dijak:

○: razume in prevaja prirejena in izvirna starogrška besedila; razlaga besedila s kulturno-zgodovinskega vidika.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

Lažja prirejena in izvirna starogrška besedila prevede brez slovarja, zahtevnejša prirejena in izvirna besedila prevede s pomočjo komentarja in slovarja; s pomočjo slovarja in komentarja prevede v slovenščino izvirna in neprirejena starogrška besedila ter vrednoti obstoječe prevode starogrških literarnih del.

V besedilu poišče ključne podatke, potrebne za razumevanje osnovnega sporočila.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Dijak znanje pokaže zlasti tako, da iz besedila izlušči osnovne podatke, potrebne za njegovo razumevanje.

Pouk je namenjen tudi stilističnim vprašanjem, povezanim s prevajanjem starogrških besedil v slovenščino, in vrednotenju obstoječih prevodov starogrških besedil.

NAREČJESLOVJE IN ZGODOVINA JEZIKA

CILJI

Dijak:

- pozna najstarejše zapise v grščini ter osnovne značilnosti pisave linear B;
- pozna narečno delitev stare grščine;
- je seznanjen z rabo starogrških narečij v literarnih zvrsteh;
- !: *prepoznavna posebnosti homerskega jezika;*
- ločuje med starogrškimi narečji, zlasti med atiškimi in dorskimi ter jonskim narečjem;
- pozna osnovne poteze razvoja grščine v mlajših obdobjih;
- pozna zgodovinski razvoj starogrških narečij, razloge za njihovo izginotje in za vzpon skupnega jezika ali kojne.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » **našteje narečne skupine starogrškega jezika (jonsko-atiška, dorska, ajolska, arkado-kiprska narečna skupina); pozna temeljne razlike med temi narečji;**
- » **pojasni razloge za izginotje starogrških narečij in temeljne značilnosti skupnega jezika ali kojne;**
- » **pozna obdobja zgodovine grškega jezika od antike do danes: stara grščina (2. tis. pr. Kr.-okr. 4. st. po Kr.) s podobdobji (mikenska grščina, homerska in klasična grščina, helenistična grščina ali kojne), bizantinska (4. st. po Kr.-15. st.) in nova grščina (od 15. st. dalje);**
- » na izbranih primerih predstavi glavne poteze razvoja grščine v mlajših obdobjih.

TERMINI

- dialektologija ali narečjeslovje ◦ narečje ali dialekt ◦ linear B ◦ miknologija ◦ kojne ◦ homerska grščina

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Pri dijakih naj se razvija zavest o raznolikosti stare grščine, o kontinuiteti med staro in novo grščino ter o pomenu grščine kot jezika z najdaljšo in najbolj dokumentirano zgodovino med evropskimi jeziki. Pri tem naj se v pouk vključujejo preprostejša in komentirana izvirna besedila, njihov jezik pa naj se primerja z jonsko-atiškim narečjem (ki je v ospredju pri jezikovnem pouku).

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Dijak pokaže znanje zlasti tako, da:

- » našteje glavne narečne skupine stare grščine in narečja, ki so se uporabljala v središčih grške kulturne ustvarjalnosti (Atene, Sparta, Lezbos, Mala Azija, J Italija);
- » pojasni temeljne razlike med temi narečji;
- » pojasni, katera narečja so se uporabljala v posameznih literarnih zvrsteh (homerski jezik, lirika, dramatika, zborovsko pesništvo);
- » pojasni razloge za izginotje teh narečij iz za vzpon skupnega jezika ali kojne.

Občasno se priporoča uvajanje neliterarnih besedil, kakršni so odlomki iz starogrških napisov, zapisanih v narečjih izven jonsko-atiško narečne skupine.

OBLIKOSLOVJE

CILJI

Dijak:

- : pozna slovnične lastnosti vseh nepregibnih in pregibnih besednih vrst;
- : razčlenjuje in utemeljuje rabo pregibnih in nepregibnih besednih vrst v grškem sobesedilu;
- : poišče slovarske oblike in oblike prevaja iz grščine v slovenščino;
- : starogrške oblike posamičnih besednih vrst primerja s podobnimi oblikami v drugih jezikih.

SC

(1.1.2.2 | 1.1.3.2)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

Pozna slovnične lastnosti vseh nepregibnih in pregibnih besednih vrst, tako da:

- » sklanja samostalnike a- in o- deklinacije in pogostejše tipe tretje deklinacije (osnove na zapornik, zvočnik in na –σ- (razen κρέας), osnove na –ν in besede tipa πόλις);
- » analizira in prevede v slovenščino oblike teh sklanjatvenih vzorcev;
- » ostale sklanjatvene vzorce prepozna v avtentičnem besedilu s pomočjo komentarja in slovarja;
- » sklanja vse oblike pridevnikov tipa σοφός, σώφρων, σαφής ter oblike nepravilnih pridevnikov πολύς in μέγας ter jih zna analizirati in prevesti v slovenščino;
- » ostale pridevniške tipe prepozna s pomočjo komentarja in slovarja;
- » pozna in v slovenščino prevede oblike glavnih števnikov od 1 do 20, desetice ter števnika 100; pozna oblike vrstilnih števnikov od 1 do 10; oblike ostalih števnikov prevede v slovenščino s pomočjo slovarja;
- » glavne števnike od 1 do 4 sklanja; pri vrstilnih števnikih pa navede oblike za vse tri spole;
- » pozna pravila za stopnjevanje pridevnikov s pripono –τερος, –τατος ter –ιων, –ιστος; pozna stopnjevanje nepravilnih pridevnikov (ἀγαθός, κακός, ὀλίγος);
- » tvori prislov iz pridevnika in pozna pravila stopnjevanja;
- » tvori, analizira in prevede v slovenščino oblike poudarjenih in nepoudarjenih osebnih, kazalnih, oziranih ter vprašalnega in nedoločnega zaimka τίς (oblike ostalih zaimkov prevede v slovenščino s pomočjo komentarja in slovarja);
- » pozna starogrški glagolski sistem ter pravila za tvorbo osnov glagola ter glagolskih oblik in njihove pomene;

- » tvori glagolske oblike tematnih glagolov v aktivu in mediopasivu prezenta in imperfekta ter v aktivu in mediju sigmatnega aorista ter oblike teh časov analizira in prevede v slovenščino;
- » tvori ter analizira in prevede v slovenščino pogostejše nepravilne oblike krepkega aktivnega aorista;
- » oblike aktivnega in pasivnega futura ter pasivnega aorista prepozna in jih ustrezno prevede iz starogrškega besedila v slovenščino;
- » prepozna oblike krepkega atematnega aorista glagola γινώσκω ter pogostejših aktivnih perfektov (ἤϊρηκα, οἶδα) in jih prevede v slovenščino, oblike pluskvamperfekta in futura II pa prevede v slovenščino s pomočjo komentarja in slovarja;
- » prepozna in v slovenščino prevede oblike konjunktiva prezenta in aorista;
- » tvori ter v besedilu prepozna oblike glagolov εἰμί in φημί v vseh časih in naklonih (razen optativa), ostale oblike atematnih glagolov prepozna in prevede s pomočjo komentarja in slovarja;
- » primerja oblikoslovje stare gršine z oblikoslovjem slovenščine in drugih modernih jezikov.

TERMINI

- glagol (tematni, atematni) ◦ avgment ◦ dovršnost ◦ nedovršnost ◦ aorist (krepki, šibki) ◦ perfekt
- indikativ ◦ imperativ ◦ konjunktiv ◦ aktiv ◦ pasiv ◦ medij ◦ deponentniki ◦ deležnik/particip ◦ optativ
- reduplikacija

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Grško oblikoslovje naj se obravnava vzporedno z branjem in interpretacijo krajših izvirnih (mestoma prirejenih) besedil ter krajših poučnih anekdot in sentenc, ki naj služijo za uvajanje novih oblikoslovnih vsebin.

Pri obravnavi vsebin upoštevamo jezikovno predznanje, ki so ga dijaki pridobili pri pouku slovenščine, latinščine in drugih jezikov. Učenje oblikoslovja se lahko naslanja na pouk latinščine in jezikovnih vsebin, ki so jih dijaki spoznali tam. Učitelj naj uporablja čim raznovrstnejše tipe nalog.

Pri obravnavanju oblikoslovnih posebnosti in izjem naj se učitelj omeji samo na tiste, s katerimi se dijaki seznanijo iz besedišča obvezno obravnavanih besedil in ki so v literaturi dokazano pogostejše.

Pri obravnavi besednih vrst je zaradi lažje tvorbe in razumevanja oblik treba poudariti posamezne sestavine besed (npr. osnova, končnica, vezni samoglasnik).

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Dijak pokaže znanje tako, da:

- » danim besedam in besednim zvezam določi ustrezno funkcijo glede na sobesedilo;
- » danim besedam določi slovarsko obliko;

- » pregiba dane besede;
- » danim besedam določi oblikovne lastnosti, jih uvrsti v besedne vrste in svoje odločitve utemelji z navajanjem lastnosti besednih vrst.

SKLADNJA

CILJI

Dijak:

- : pozna osnovne zakonitosti tvorbe glavnih in neodvisnih stavkov;
- : pozna pomen in osnovne skladenjske vloge starogrških sklonov;
- : pozna skladenjske vloge neosebni glagolskih oblik ter razlike v rabi teh oblik v stari grščini in slovenščini;
- : pozna pomen in skladenjske vloge starogrških načinov in naklonov ter razlike v rabi načinov in naklonov v stari grščini in slovenščini;
- : pozna priredne in podredne veznike ter pravila za tvorbo pogostejših podrednih stavkov.

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » v glavnih in neodvisnih stavkih določi stavčne člene in stavek ustrezno prevede; primerja rabo in stavo stavčnih členov v grščini in slovenščini ter drugih modernih jezikih;
- » v starogrškem besedilu razpozna in v slovenščino pravilno prevede besede in besedne zveze v različnih sklonih; določi pomenske kategorije posameznih sklonov;
- » v starogrškem besedilu razpozna aktivne, pasivne in medijalne stavke in jih ustrezno prevede v slovenščino; primerja rabo glagolskih načinov v stari grščini ter slovenščini in drugih modernih jezikih;
- » v starogrškem besedilu razpozna priredno in podredno sestavljene povedi in jih ustrezno prevede v slovenščino; pojasni rabo naklonov in časov v časovnih, pogojnih, finalnih odvisnikih;
- » v starogrškem besedilu razpozna in v slovenščino ustrezno prevede participialne konstrukcije (absolutni genitiv, povezani particip, particip kot povedkovo določilo);
- » v starogrškem besedilu razpozna in v slovenščino ustrezno prevede infinitivni konstrukciji akuzativ z infinitivom (ACI) in nominativ z infinitivom (NCI).

TERMINI

- atributivni in predikativni položaj prilastka
- akuzativ z infinitivom
- nominativ z infinitivom
- povezani particip
- absolutni genitiv
- predikativni particip
- stavčna perioda
- relativna zveza

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Grška skladnja naj se obravnava na osnovi avtentičnih stavkov ali krajših besedil.

Učenje skladnje naj temelji na tesni navezavi in primerjavi z latinščino.

Pri obravnavi sklonoslovja se opiramo tako na latinščino kot na slovenščino.

Pri obravnavi nedoločnih glagolskih konstrukcij (ACI, NCI) in participialnih konstrukcij si pomagamo s predznanjem iz latinščine.

Pri obravnavi glagolskih naklonov se navezujemo in kontrastivno primerjamo rabo posameznih glagolskih naklonov v latinščini in slovenščini.

SC (1.1.2.2)

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Dijak pokaže znanje s področja skladnje zlasti tako, da:

- » v stavku prepozna in analizira stavčne člene;
- » prepozna priredja, nadredni/glavni stavek in odvisni/podredni stavek, določi vrsto odvisnika ter zanje najde slovenske ustreznice; pri tem se priporoča opuščanje vaj pretvarjanja skladenjskih struktur, kakršne so vaje;
- » pretvarjanja iz aktiva v pasiv in obratno ter vaje, ki zahtevajo pretvorbo neosebne glagolske oblike v osebne;
- » neosebne glagolske konstrukcije poimenuje in izbira različne načine za ubesedovanje njihovega pomena v slovenščini in
- » grškim skladenjskim konstrukcijam išče ustreznice v drugih jezikih.

BESEDOSLOVJE

CILJI

Dijak:

- : pridobi osnovni besedni zaklad stare grščine, na podlagi katerega izkaže razumevanje lažjih izvirnih ter prirejenih kompleksnejših besedil;
- : spozna osnovno terminologijo, ki izhaja iz stare grščine in se dotika različnih predmetnih področij;
- : razvija sposobnost večjezičnega raziskovanja pomenov besed ter pomenskih razmerij med besedami in sposobnost prenašanja jezikovnega znanja, pridobljenega pri pouku stare grščine, na druge jezike vključno s slovenščino;
- SC (1.1.3.1)
- : zna uporabljati grško-slovenski slovar in razume pojem slovarske oblike.
- SC (4.1.1.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » pozna temeljno besedišče stare grščine, tako da razume in prevede v slovenščino besede, besedne zveze in stavke, tvorjene iz teh besed;
- » v slovarju poišče slovarske oblike in izbere ustrezen pomen;
- » v grških izposojenkah v slovenščini ter drugih modernih jezikih razpozna osnove starogrških besed.

TERMINI

○ predpona ○ alfa privativum ○ tujka ○ frazem ○ etimologija ○ slovarsko geslo ○ slovarska oblika

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Poučevanje besedišča naj temelji predvsem na asociativnem učenju. Dijaki naj osnove grških besed razpoznavajo tudi v tujkah v slovenščini in drugih jezikih, zapomnijo naj si jih iz izvirnih citatov in ustaljenih rekel. Učenje besed naj izhaja iz sobesedila in naj bo že od začetka čim bolj frazeološko.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Dijak pokaže znanje s področja besedoslovja tako, da:

- » izbira in uporablja ustrezne spletne in knjižne jezikovne priročnike in v njih poišče slovarske oblike;

- » pri prevajanju izbira ustrezne prevodne rešitve glede na sobesedilo;
- » osnove grških besed prepozna v slovenskih tujkah in drugih modernih jezikih.

KNJIŽEVNOST

OBVEZNO

OPIS TEME

V okviru teme Književnost dijak spozna obdobja grške književnosti in njihov zgodovinski kontekst. Spozna zvrsti grške književnosti, njihove značilnosti, najpomembnejše predstavnike. Seznani se z osnovnimi dejstvi o življenju in delu pomembnejših grških avtorjev. Spozna povezavo med zvrstmi in grškimi narečji. Seznani se z vplivom grške književnosti na kasnejšo latinsko in evropsko literaturo. Na podlagi prebranih besedil v izvirniku in prevodu se seznani z značilnostmi del in njihovim pomenom za razvoj evropske kulture in civilizacije ter jih zna tudi kritično vrednotiti.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Temeljni cilj pouka grščine je spoznavanje grških temeljev evropske civilizacije ob branju, razumevanju in interpretaciji izvirnih in prevedenih grških besedil. Izbrane literarne motive in teme prepozna tudi v literarnih delih kasnejše evropske književnosti, vključno z latinsko.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Pouk književnosti naj temelji na branju, razumevanju in interpretaciji literarnih besedil. Nadgradi se tudi z domačim branjem. Dijak naj v vsakem letniku prebere vsaj dve deli v celoti ali v odlomkih (literarna dela ali sekundarna literatura o starih Grkih). Dijak naj znanje s področja književnosti povezuje z jezikovnimi in kulturno-civilizacijskimi vsebinami, pa tudi z nekaterimi temami učnih načrtov drugih predmetov (slovenščina, zgodovina, likovna umetnost, glasba, filozofija, religija ...), zato pri obravnavi vsebin upoštevamo predznanje dijakov, ki so ga pridobili pri pouku teh predmetov v osnovni šoli in gimnaziji. Učitelj naj dijake spodbuja k spremljanju sodobne kulturne produkcije na področju literarne, dramske in prevodne ustvarjalnosti. Z glavnimi metričnimi oblikami se seznanja med branjem izvirnikov in prevodov, v primeru večjega zanimanja dijakov lahko učitelj v pouk vključuje tudi metrično branje krajših verzni besedil.

STAROGRŠKA KNJIŽEVNOST

CILJI

Dijak:

○: pozna kulturno-zgodovinski kontekst nastanka literarnih zvrsti in njihov pomen za razvoj evropske književnosti in kulture;

○: pozna zvrsti starogrške književnosti in njihove glavne predstavnike;

SC (1.1.4.1)

○: podrobneje pozna osnovna dejstva o življenju in delu najpomembnejših grških avtorjev, na podlagi prebranih besedil pojasnjuje značilnosti del in njihov pomen;

SC (1.1.2.2)

I: *glede na lasten interes izbrane vsebine (avtorje, dela, motiviko, ...) pogloblja s samostojnim raziskovanjem ali ustvarjanjem;*

I: *pozna najpomembnejše metrične oblike.*

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

» navede obdobja grške književnosti in oriše njihov zgodovinski in družbeni kontekst,

» navede in opiše zvrsti starogrške književnosti in pozna njihove glavne predstavnike:

» **poezija:**

» epika (Homer, Heziod),

» jambsko pesništvo (Arhiloh),

» Elegija (Solon, Mimnermos),

» lirika (Alkman, Sapfo, Alkaj, Anakreont, Simonid, Pindar)

» epigram,

» helenistično pesništvo (Kalimah, Apolonij Rodoški, Teokrit),

» dramatika (Ajshil, Sofokles, Evripid, Aristofan, Menander),

» basen (Ezop),

» **proza:**

» zgodovinopisje (Herodot, Tukidid, Ksenofont, Plutarh),

- » filozofija (Platon, Aristotel, Mark Avrelij, Epiktet),
- » govorništvo (Demosten, Lizija),
- » Nova zaveza,
- » znanstvena/strokovna literatura (Evklid, Eratosten, Arhimed idr.)
- » navede osnovna dejstva o življenju in delu zgoraj navedenih avtorjev, navede značilnosti del in utemelji njihov pomen; izbrane teme predstavi na podlagi analize sekundarne literature,
- » literarna dela v izvirniku in prevodu umesti v kulturno-zgodovinski kontekst in jih interpretira;
- » predstavi rezultate svojega samostojnega raziskovanja in ustvarjanja.

TERMINI

- mit ◦ homerska doba ◦ ustno pesništvo ◦ arhaična doba ◦ klasična doba ◦ cesarska doba ◦ poezija
- proza ◦ epika ◦ dramatika ◦ tragedija ◦ komedija ◦ lirika ◦ elegija ◦ epigram ◦ jambsko pesništvo
- basen ◦ historiografija ◦ filozofija ◦ antični roman ◦ rapsod ◦ retorika

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA SKUPINO CILJEV

Pouk književnosti naj temelji na branju, razumevanju in interpretaciji literarnih besedil. Povezan naj bo tudi z domačim branjem v slovenščini, s katerim dijak pridobi celovitejši vpogled v antično kulturo in civilizacijo ter globljo izkušnjo vrednot grške antike, pozne antike in evropskega humanizma. Dijak naj v vsakem letniku prebere vsaj dve deli v celoti ali v odlomkih (po presoji učitelja, lahko pa tudi po svoji izbiri glede na svoje interese).

Tema se povezuje s poukom slovenščine in drugih jezikov. Dijak naj znanje s področja književnosti povezuje z jezikovnimi in kulturno-civilizacijskimi vsebinami, pa tudi z nekaterimi temami učnih načrtov drugih predmetov (latinščina, slovenščina, zgodovina, likovna umetnost, glasba, filozofija ...), zato pri obravnavi vsebin upoštevamo predznanje dijakov, ki so ga pridobili pri pouku teh predmetov v osnovni šoli in gimnaziji.

Z glavnimi metričnimi oblikami se seznanja med branjem izvirnikov in prevodov, v primeru večjega zanimanja dijakov lahko učitelj v pouk vključuje tudi metrično branje krajših verzih besedil v heksametru in elegičnem distihu, lahko pa tudi v drugih verzih.

Učitelj naj dijake spodbuja k spremljanju sodobne kulturne produkcije na področju literarne, dramske in prevodne ustvarjalnosti.

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Dijak pokaže poznavanje grške književnosti tako, da:

- » razume in interpretira prirejena in izvirna grška literarna besedila;

- » za pridobivanje dodatnih informacij uporablja ustrezno knjižno in spletno strokovno gradivo;
- » zna navesti ključne podatke o grški književnosti, jih umestiti v širši kontekst in ovrednotiti;
- » poznavanje literarnih vsebin dijak pokaže tudi z izdelavo referatov, seminarskih in projektnih nalog (pri čemer spodbujamo govorne nastope dijakov), pri medpredmetnih povezavah, na ekskurzijah, kvizih in drugem;
- » ob literarnih vsebinah lahko dijaki pripravijo tudi recital (lahko v povezavi z glasbo), predstavijo dramsko delo, literarno poustvarjajo književne odlomke v maternem jeziku ali grščini ali predstavijo recitacijo na pamet naučene pesmi (v grščini ali slovenščini).

KULTURA IN CIVILIZACIJA

OBVEZNO

OPIS TEME

V okviru pouka kulture in civilizacije dijak spoznava različne vidike grške civilizacije. Kultura in civilizacija se pri pouku obravnava vzporedno z drugimi temami, v veliki meri je povezana s temama Književnost in Dediščina grške antike; izbira posameznih poglavij izhaja tudi iz obravnavanih besedil, iz zanimanja dijakov za posamezna poglavja in iz aktualnih dogodkov.

Obravnavanje kulture in civilizacije dijakom omogoča poglobljeno razumevanje drugih tem pri grščini, zlasti književnosti, poglobljeno razumevanje obravnavanih besedil v originalu in prevodu, budi in krepi dijakovo zanimanje za sam predmet in mu širi obzorje tudi pri drugih predmetih.

Tema se povezuje z vsebinami vseh drugih gimnazijskih predmetov.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Dijak pri obravnavi grške kulture in civilizacije spoznava temeljne fenomene grškega sveta, ki so odločilno vplivali na to, kar danes razumemo kot evropska civilizacija (demokracija, govornišstvo, medicina, znanost, umetnost, literatura, filozofija ...).

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Poučevanje kulturno civilizacijskih vsebin naj temelji na nenehni aktualizaciji z današnjim časom. Poudarja naj se bogata tradicija, ki jo dolgujemo Grkom; izpostavljajo naj se razlike, kar je lahko izhodišče za nadaljnje razmišljanje in razpravljanje.

Obravnava vsebin ni nujno vezana na besedila, s katerimi se tisti hip srečujejo dijaki.

Vsebine lahko na različne načine obdelajo in predstavijo tudi dijaki: kot daljše eseje, kot prispevke na ekskurzijah, kot projektne naloge, kot samostojno ali skupinsko raziskovanje virov, kot seminarske naloge, kot kvize, v medpredmetnih povezavah, še posebej pa dijake spodbujamo h govornim nastopom.

Poznavanje vsebin iz kulture in civilizacije je eden ključnih elementov za osmišljanje predmeta, zato jim je potrebno pri pouku nameniti dovolj časa, njihovo poznavanje pa tudi vključiti v preverjanje in ocenjevanje znanja dijakov.

Teme iz kulture in civilizacije se naj povezujejo z drugimi predmeti, kot so zgodovina, slovenščina in umetnostna zgodovina.

STAROGRŠKA KULTURA IN CIVILIZACIJA

CILJI

Dijak:

○: pozna najpomembnejše kulturno-civilizacijske vsebine grške antike;

SC (1.1.4.1)

○: vsebine iz kulture in civilizacije samostojno problemsko predstavi in navede nekaj značilnih primerov;

○: kulturno-civilizacijske vsebine povezuje s prebranimi literarnimi besedili, kar mu omogoča globlje razumevanje prebranega;

○: na podlagi pridobljenih poglobljenih informacij analizira in vrednoti kulturno-civilizacijske raznolikosti in podobnosti v preteklosti in sedanjosti;

SC (2.2.1.2 | 3.3.4.1 | 1.1.4.1 | 1.2.2.1 | 1.2.2.2 | 5.3.5.3)

I: glede na lasten interes izbrane vsebine pogloblja s samostojnim raziskovanjem.

SC (2.4.3.1 | 5.3.5.3)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

Opiše in obrazloži ter predstavi naslednje izbrane vsebine:

- » mitologijo in religijo (grške bogove in junake);
- » razvoj grške civilizacije od minojske dobe do helenizma;
- » glavna grška svetišča in njihov pomen in vpliv na družbo antične Grčije (Delfi, Epidaver, Akropola);
- » vidike vsakodnevnega življenja (npr. vsakodnevno življenje grškega človeka; ustanovitev Aten in gradnja akropole; šola; medicina);
- » pomen športa v antični Grčiji (našesteje panhelenske igre in njihova prizorišča, pozna potek olimpijskih iger in njihove glavne discipline; kalokagathia);
- » enotnost grškega sveta, ustroj grške polis ter najpomembnejše državne ureditve grških mestnih držav (Šparta, Atene);
- » etične vrednote grške družbe;
- » začetke krščanstva.

Na podlagi poznavanja kulturno-civilizacijskega konteksta ustrezno prevaja, razume in interpretira prirejena in izvirna grška besedila.

Predstavi rezultate svojega samostojnega raziskovanja.

TERMINI

◦ antika ◦ arheološka najdišča ◦ aktualizacija

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

Dijak pokaže znanje kulturno civilizacijskih vsebin tako, da:

- » pravilno prevede, razume in interpretira prevode in prirejena ter izvirna latinska besedila;
- » za pridobivanje dodatnih informacij iz kulture in civilizacije izbira in uporablja ustrezno knjižno in spletno strokovno gradivo;
- » o kulturno civilizacijskih vsebinah navaja ključne podatke, jih umesti v širši kontekst in vrednoti;
- » izdelava projektne in seminarske naloge, pripravi govorne nastope, samostojno išče vire, pripravi predstavitev na ekskurzijah, v medpredmetnih povezavah, v kvizih in drugem.

DEDIŠČINA GRŠKE ANTIKE

OBVEZNO

OPIS TEME

Osnovni namen poučevanja dediščine grške antike je razvijanje zavesti o vplivu starogrške kulture, književnosti, filozofije in umetnosti na moderno evropsko kulturo, pa tudi zavesti o vplivu starogrškega besedišča na oblikovanje besedišča modernih jezikov vključno s slovenščino. Tema ima tako tudi praktične vidike, saj dijake uči prepoznavanja in razumevanja prisotnosti starogrškega besedišča v slovenščini in drugih jezikih in s tem krepi njihove jezikovne kompetence. Ob primerjavi odmevov starogrške književnosti in kulture v kasnejših obdobjih se obenem krepi dijakova kritična misel in kritični odnos do pojavov modernega sveta.

DODATNA POJASNILA ZA TEMO

Tema je nujen sestavni del tako rekoč vseh vidikov poučevanja stare grščine in z njimi neločljivo povezana. Zato naj se v čim večji meri navezuje na druge tematike, ki se obravnavajo pri pouku stare grščine (gl. Didaktična priporočila), občasno pa je mogoče tematiko obravnavati tudi v okviru samostojnih učnih ur ter strokovnih ekskurzij.

DIDAKTIČNA PRIPOROČILA ZA TEMO

Obravnava dediščine starogrške kulture in jezika naj se v največji možni meri navezuje na druge teme, ki se obravnavajo v okviru pouka grščine: v jezikovni pouk naj se denimo vključujejo vaje, ki opozarjajo na prisotnost grškega besedišča v latinščini, slovenščini in drugih modernih jezikih, pri pouku književnosti naj se opozarja na odmeve in recepcijo starogrških del v kasnejših obdobjih, pri kulturi in civilizaciji pa pomen starogrške civilizacije za moderno dobo (denimo v primeru demokracije in drugih družbenih oblik).

Obrnavo starogrških besed v modernih jezikih je smiselno vključevati v pouk starogrškega besedišča in ob tem dijake opozarjati, da jim znanje stare grščine omogoča razumevanje grških izposojenk in tujk v slovenščini in drugih jezikih. Obenem naj se vzpodbuja raba priročniške literature, ki naj se jo dijaki naučijo uporabljati pri analizi in razumevanju starogrškega besedišča v modernih jezikih.

Tudi vsebine s področja starogrške književnosti ter kulture in civilizacije naj se smiselno vključujejo v poučevanje sorodnih tem pri pouku grščine in drugih predmetov (denimo preko medpredmetnega povezovanja).

Nekatere od tematik, povezanih z dediščino starogrške antike, lahko dijaki predstavijo v obliki referatov. Na ta način je denimo mogoče predstaviti posamezna arheološka najdišča. V zvezi z obrnavo arheoloških najdišč in materialnih ostankov starogrške antike naj se ne pozabi omeniti tudi redkih tovrstnih ostankov v slovenskem prostoru (sovji skifos iz Tolminskega muzeja, modra posoda iz Ljubljane).

Pri obravnavi fenomenov novoveške kulture, ki temelji na antičnih starogrških zgledih, naj se preko dialoške metode ali pisanja esejev spodbuja dijakova kritična misel in razvijanje kritičnega odnosa do pojavov modernega sveta.

DEDIŠČINA GRŠKE ANTIKE

CILJI

Dijak:

- : pozna pomen grške pisave za razvoj latiničnih in ciriličnih pisav;
- : se zaveda navzočnosti grškega besedišča v slovenščini in drugih jezikih, v izposojenkah in strokovnih terminih razpozna grške osnove in te besede oblikovno in pomensko analizira;
SC (1.1.2.2)
- : razpozna najpomembnejše grške mite v slovenski in svetovni literaturi, glasbi in upodobitveni umetnosti in razume njihov pomen za sodobnost;
- : zaveda se pomena starogrške kulture in civilizacije za poznejša zgodovinska obdobja, vrednoti in primerja posamezne pojave in pojme ter jih zna kritično osvetliti;
SC (5.1.2.1)
- : zaveda se pomena in vloge grščine kot splošnega sporazumevalnega jezika v antičnem vzhodnem Sredozemlju ter njenega pomena za širitev krščanstva;
- : pozna najpomembnejše arheološke ostanke in materialno dediščino grške antike ter se zaveda pomena njenega ohranjanja;
- ! : *glede na lasten interes izbrane vsebine pogloblja s samostojnim raziskovanjem ali ustvarjanjem;*
SC (2.4.3.1)

STANDARDI ZNANJA

Dijak:

- » **Pozna pisave, ki so se razvile iz grške pisave, okoliščine njihovega nastanka** ter osnovne razlike med temi pisavami;
- » **se zaveda kulturnozgodovinskih razlogov za prisotnost grškega besedišča v slovenščini in drugih modernih jezikih;**
- » pozna okoliščine začetka učenja starogrškega jezika v novem veku (razvoj renesanse, padec Konstantinopla in prihod grških izobražencev na Zahod);

- » prepozna osnove starogrških besed v slovenščini in drugih modernih jezikih ter poišče slovenske ustreznice; te besede analizira oblikovno in pomensko na podlagi pridobljenega jezikovnega znanja ali s pomočjo priročniške literature;
- » zna sumarno opisati vplive starogrške književnosti, filozofije in znanosti ter umetnosti na razvoj kasnejše evropske znanosti, kulture in umetnosti; v izbranih primerih iz svetovne in slovenske književnosti ter umetnosti prepozna starogrške mite ter druge vplive in jih primerja glede na njihovo starogrško različico;
- » pozna okoliščine nastanka temeljnih besedil krščanstva ter vlogo grščine pri njegovi širitvi;
- » pozna najpomembnejša starogrška arheološka najdišča ter materialne ostanke;
- » na izbranih primerih sodobne oz. poantične kulture interpretira antične vplive in njihov odmev v kasnejših obdobjih ter prepoznava in vrednoti prisotnost in uporabo antičnih elementov v sodobnih medijih;
- » predstavi rezultate svojega samostojnega raziskovanja ali ustvarjanja.

TERMINI

◦ dediščina ◦ recepcija ◦ termin ◦ terminologija ◦ tujka ◦ izposojenka

PRIPOROČENI NAČINI IZKAZOVANJA ZNANJA

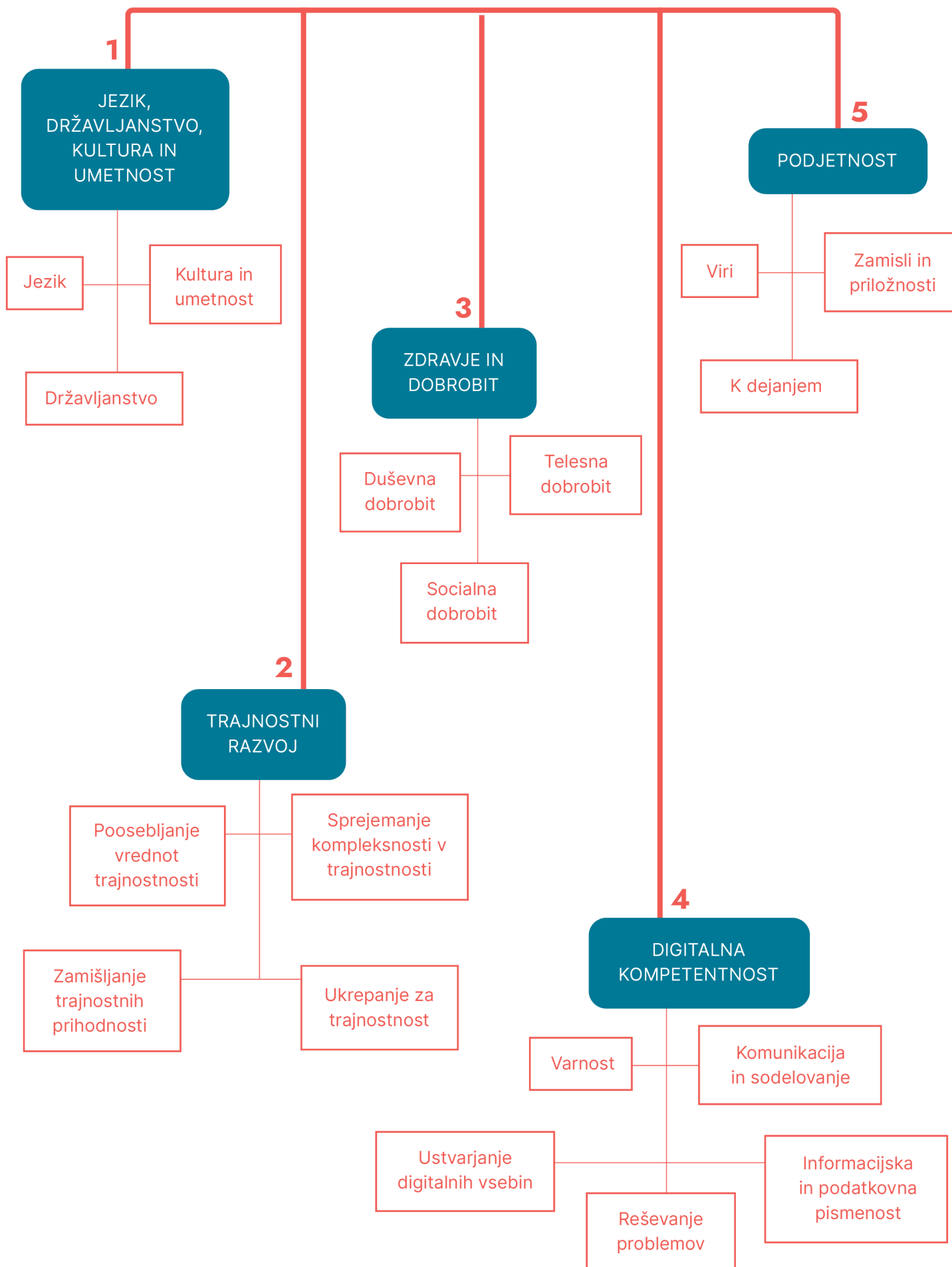
Dijak pokaže znanje s področja dediščine klasične antike tako, da:

- » pojasni temeljne razlike med starogrško pisavo in latinico ter pojasni, zakaj in kako je latinica nastala iz grške pisave;
- » sklepa o pomenu neznanih besed v modernih jezikih na podlagi poznavanja grškega besedišča;
- » interpretira misli znanih grških filozofov in drugih mislecev, ob čemer pokaže tako jezikovno kot kulturno-civilizacijsko znanje;
- » ob vnaprejšnji pripravi predstavi arheološka najdišča in spomenike;
- » ob vnaprejšnji pripravi predstavi vpliv antike na kulturo in umetnost v kasnejših obdobjih.

PRILOGE

KLJUČNI CILJI PO PODROČJIH SKUPNIH CILJEV

1 /// JEZIK, DRŽAVLJANSTVO, KULTURA IN UMETNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

1.1 JEZIK

1.1.1 Strokovna besedila	1.1.1.1 Pri posameznih predmetih razvija zmožnost izražanja v različnih besedilnih vrstah (referat, plakat, povzetek, opis, pogovor itd.).
1.1.2 Strokovni jezik	1.1.2.1 Se zaveda, da je učenje vsebine posameznega predmeta hkrati tudi spoznavanje njegove strokovne terminologije; torej učenje jezika na ravni poimenovanj za posamezne pojme in na ravni logičnih povezav. 1.1.2.2 Se izraža z ustrezno terminologijo predmeta in skrbi za ustrezno govorno ter pisno raven svojega strokovnega jezika.
1.1.3 Univerzalni opis jezika kot sistema	(pri vseh predmetih:) 1.1.3.1 Se zaveda podobnosti ter razlik med jeziki in je na to pozoren tudi pri uporabi gradiv v tujih jezikih, pri uporabi prevajalnikov, velikih jezikovnih modelov, avtomatsko prevedenih spletnih strani itd. (pri vseh jezikovnih predmetih:) 1.1.3.2 Se zaveda, da različne jezike lahko opisujemo na podoben način; pri pouku tujih jezikov zato uporablja znanje, pridobljeno pri pouku učnega jezika, in obratno: zna primerjati jezike, ki se jih uči, in razpozna podobnosti ter razlike med njimi.
1.1.4 Razumevanje pomena branja	1.1.4.1 Pri vseh predmetih redno bere, izbira raznolika bralna gradiva, jih razume, poglobljeno analizira in kritično vrednoti.
1.1.5 Jezik in nenasilna komunikacija	1.1.5.1 Razvija lastne sporazumevalne zmožnosti skozi nenasilno komunikacijo.

1.2 DRŽAVLJANSTVO

1.2.1 Poznavanje in privzemanje človekovih pravic ter dolžnosti kot temeljnih vrednot in osnov državljanske etike	1.2.1.1 Pozna, razume in sprejema človekove pravice kot skupni evropski in ustavno določeni okvir skupnih vrednot ter etike. 1.2.1.2 Razume, da so človekove pravice univerzalne in nepogojene, da uveljavljajo vrednote svobode in enakosti. 1.2.1.3 Razume in sprejema, da je obstoj pravic pogojen s spoštovanjem individualne dolžnosti do enake pravice drugega. 1.2.1.4 Razume in sprejema, da je dolžnost do enake pravice drugega dolžnost zaradi dolžnosti (ne le pravica zaradi individualnega interesa). 1.2.1.5 Razume in sprejema človekove pravice in dolžnosti kot osnovno, vsem državljanom skupno etiko (moralo), ki uveljavlja vrednote spoštovanja človekovega dostojanstva, pravičnosti, resnice, zakona, lastnine, nediskriminacije in strpnosti.
1.2.2 Etična refleksija	1.2.2.1 Spozna, da obstajajo moralna vprašanja, pri katerih ni vnaprej danih od vseh sprejetih odgovorov. 1.2.2.2 Razvija občutljivost za moralna vprašanja ter sposobnost, da o njih razmišlja skupaj z drugimi.
1.2.3 Sodelovanje z drugimi v skupnosti in za skupnost	1.2.3.1 Z namenom uresničevanja skupnega dobrega sodeluje z drugimi ter podaja in uresničuje predloge, ki kakovostno spreminjajo skupnosti. 1.2.3.2 Prek lastnega delovanja ozavešča pomen skrbi za demokratično skupnost ter krepi zavedanje o pomenu pripadnosti skupnosti za lastnodobrobit in dobrobit drugih.
1.2.4 Aktivno državljanstvo in politična angažiranost	1.2.4.1 Ob zavedanju pozitivnega pomena politike kot skupnega reševanja izzivov in skrbi za dobrobit vseh, pa tudi iskanja kompromisov in preseganja konfliktov, pozna raznolike oblike demokratičnega političnega angažiranja in se vključuje v politične procese, ki vplivajo na življenja ljudi.
1.2.5 Znanje za kritično mišljenje, za aktivno državljansko držo	1.2.5.1 Uporabi znanja vsakega predmetnega področja za kritično in aktivno državljansko držo.

1.3 KULTURA IN UMETNOST

1.3.1 Sprejemanje, doživljanje in vrednotenje kulture in umetnosti	1.3.1.1 Intuitivno ali zavestno (individualno in v skupini) vzpostavlja odnos do kulture, umetnosti, umetniške izkušnje in procesov ustvarjanja ter ob tem prepozna lastna doživetja in se vživlja v izkušnjo drugega. itd.).
1.3.2 Raziskovanje in spoznavanje kulture ter umetnosti	1.3.2.1 Raziskuje in spozna kulturo, umetnost, umetniške zvrsti ter njihova izrazna sredstva v zgodovinskem in kulturnem kontekstu.
1.3.3 Izražanje v umetnosti in z umetnostjo	1.3.3.1 Je radoveden in raziskuje materiale in umetniške jezike, se z njimi izraža, razvija domišljijo ter pogloblja in širi znanje tudi na neumetniških področjih.
1.3.4 Uživanje v ustvarjalnem procesu ter dosežkih kulture in umetnosti	1.3.4.1 Uživa v ustvarjalnosti, se veseli lastnih dosežkov in dosežkov drugih. 1.3.4.2 V varnem, odprtem in spodbudnem učnem okolju svobodno izraža želje in udejanja ustvarjalne ideje.
1.3.5 Živi kulturo in umetnost	1.3.5.1 Živi kulturo in umetnost kot vrednoto v domačem in šolskem okolju ter prispeva k razvoju šole kot kulturnega središča in njenemu povezovanju s kulturnim in z družbenim okoljem.

2 /// TRAJNOSTNI RAZVOJ

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

2.1 POOSEBLJANJE VREDNOT TRAJNOSTNOSTI

2.1.1 Vrednotenje trajnostnosti	2.1.1.1 Kritično oceni povezanost lastnih vrednot in vrednot družbe s trajnostnostjo glede na svoje trenutne zmožnosti ter družben položaj.
2.1.2 Podpiranje pravičnosti	2.1.2.1 Pri svojem delovanju upošteva etična načela pravičnosti, enakopravnosti ter sočutja.
2.1.3 Promoviranje narave	2.1.3.1 Odgovoren odnos do naravnih sistemov gradi na razumevanju njihove kompleksnosti in razmerij med naravnimi ter družbenimi sistemi.

2.2 SPREJEMANJE KOMPLEKSNOSTI V TRAJNOSTNOSTI

2.2.1 Sistemsko mišljenje	2.2.1.1 K izbranemu problemu pristopa celostno, pri čemer upošteva povezanost okoljskega, gospodarskega in družbenega vidika. 2.2.1.2 Presoja kratkoročne in dolgoročne vplive delovanja posameznika in družbenih skupin v družbi, družbe na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.2.2 Kritično mišljenje	2.2.2.1 Kritično presoja informacije, poglede in potrebe o trajnostnem razvoju z vidika naravnega okolja, živih bitij in družbe, pri čemer upošteva različne poglede, pogoje z osebnim, socialnim in kulturnim ozadjem.
2.2.3 Formuliranje problema	2.2.3.1 Pri opredelitvi problema upošteva značilnosti problema – (ne)jasnost, (ne)opredeljenost, (ne)določljivost problema – in lastnosti reševanja – (ne)definirane, (ne)sistemske rešitve – ter vpletenost deležnikov.

2.3 ZAMIŠLJANJE TRAJNOSTNIH PRIHODNOSTI

2.3.1 Pismenost za prihodnost	2.3.1.1 Na podlagi znanja, znanstvenih dognanj in vrednot trajnostnosti razume ter vrednoti možne, verjetne in želene trajnostne prihodnosti (scenarije). 2.3.1.2 Presoja dejanja, ki so potrebna za doseganje želene trajnostne prihodnosti.
2.3.2 Prilagodljivost	2.3.2.1 V prizadevanju za trajnostno prihodnost tvega in se kljub negotovostim prilagaja ter sprejema trajnostne odločitve za svoja dejanja.
2.3.3 Raziskovalno mišljenje	2.3.3.1 Pri načrtovanju in reševanju kompleksnih problemov/-atik trajnostnosti uporablja in povezuje znanja in metode različnih znanstvenih disciplin ter predlaga ustvarjalne in inovativne ideje in rešitve.

2.4 UKREPANJE ZA TRAJNOSTNOST

2.4.1 Politična angažiranost	2.4.1.1 Ob upoštevanju demokratičnih načel kritično vrednoti politike z vidika trajnostnosti ter sodeluje pri oblikovanju trajnostnih politik in prakse na lokalni, regionalni, nacionalni ter globalni ravni.
2.4.2 Kolektivno ukrepanje	2.4.2.1 Pri prizadevanju in ukrepanju za trajnostnost upošteva demokratična načela in aktivno ter angažirano (konstruktivno) sodeluje z drugimi.
2.4.3 Individualna iniciativa	2.4.3.1 Se zaveda lastnega potenciala in odgovornosti za trajnostno delovanje in ukrepanje na individualni, kolektivni ter politični ravni.

3.1 DUŠEVNA DOBROBIT

3.1.1 Samozavedanje	3.1.1.1 Zaznava in prepoznavna lastno doživljanje (telesne občutke, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) ter lastno vedenje. 3.1.1.2 Skozi izkušnje razume povezanost različnih vidikov lastnega doživljanja (telesni občutki, čustva, misli, vrednote, potrebe, želje) v specifičnih situacijah (npr. ob doživljanju uspeha in neuspeha v učnih in socialnih situacijah).
3.1.2 Samouravnavanje	3.1.2.1 Uravnava lastno doživljanje in vedenje (npr. v stresnih učnih in socialnih situacijah). 3.1.2.2 Razvija samozaupanje in samospoštovanje. 3.1.2.3 Se učinkovito spoprijema z negotovostjo in kompleksnostjo. 3.1.2.4 Učinkovito upravlja, organizira čas učenja in prosti čas.
3.1.3 Postavljanje ciljev	3.1.3.1 Prepoznavna lastne interese, lastnosti, močna in šibka področja ter v skladu z njimi načrtuje kratkoročne in dolgoročne cilje (vezane na duševno, telesno, socialno in učno področje). 3.1.3.2 Spremlja doseganje in spreminjanje načrtovanih ciljev. 3.1.3.3 Razvija zavzetost in vztrajnost ter krepi zmožnosti odložitve nagrade.
3.1.4 Prožen način razmišljanja	3.1.4.1 Razvija osebno prožnost, razvojno miselno naravnost, radovednost, optimizem in ustvarjalnost. 3.1.4.2 Učinkovito se spoprijema s problemskimi situacijami, ki zahtevajo proaktivno miselno naravnost.
3.1.5 Odgovornost in avtonomija	3.1.5.1 Krepi odgovornost, avtonomijo in skrbi za osebno integriteto.

3.2 TELESNA DOBROBIT

3.2.1 Gibanje in sedenje	3.2.1.1 Razume pomen vsakodnevnega gibanja za zdravje in dobro počutje. 3.2.1.2 Razvija pozitiven odnos do gibanja. 3.2.1.3 Vključuje se v različne gibalne dejavnosti, tudi tiste, ki razbremenijo naporen vsakdan. 3.2.1.4 Razume škodljivosti dolgotrajnega sedenja, razvija navade za prekinitev in zmanjšanje sedenja.
3.2.2 Prehrana in prehranjevanje	3.2.2.1 Razume pomen uravnotežene prehrane. 3.2.2.2 Razvija navade zdravega prehranjevanja. 3.2.2.3 Oblikuje pozitiven odnos do hrane in prehranjevanja.
3.2.3 Sprostitev in počitek	3.2.3.1 Razume pomen počitka in sprostitve po miselnem ali telesnem naporu. 3.2.3.2 Spozna različne tehnike sproščanja in uporablja tiste, ki mu najbolj koristijo. 3.2.3.3 Razume pomen dobrih spalnih navad za učinkovito telesno in miselno delovanje ter ravnanje.
3.2.4 Varnost	3.2.4.1 Spozna različne zaščitne ukrepe za ohranjanje zdravja. 3.2.4.2 Ravna varno in odgovorno, pri čemer skrbi za ohranjanje zdravja sebe in drugih.
3.2.5 Preventiva pred različnimi oblikami zasvojenosti	3.2.5.1 Usvaja znanje o oblikah in stopnjah zasvojenosti ter o strategijah, kako se jim izogniti oz. jih preprečiti z zdravim življenjskim slogom.

3.3 SOCIALNA DOBROBIT

3.3.1 Socialno zavedanje in zavedanje raznolikosti	3.3.1.1 Ozavešča lastno doživljanje in vedenje v odnosih z drugimi. 3.3.1.2 Zaveda se in prepoznavna raznolikosti v ožjem (oddelek, vrstniki, družina) in širšem okolju (šola, lokalna skupnost, družba).
3.3.2 Komunikacijske spretnosti	3.3.2.1 Razvija spretnosti aktivnega poslušanja, asertivne komunikacije, izražanja interesa in skrbi za druge.
3.3.3 Sodelovanje in reševanje konfliktov	3.3.3.1 Konstruktivno sodeluje v različnih vrstah odnosov na različnih področjih. 3.3.3.2 Krepi sodelovalne veščine, spretnosti vzpostavljanja in vzdrževanja kakovostnih odnosov v oddelku, družini, šoli, širši skupnosti, temelječih na spoštljivem in asertivnem komuniciranju ter enakopravnosti.
3.3.4 Empatija	3.3.4.1 Krepi zmožnosti razumevanja in prevzemanja perspektive drugega. 3.3.4.2 Prepoznavna meje med doživljanjem sebe in drugega. 3.3.4.3 Uravnava lastno vedenje v odnosih, upoštevajoč več perspektiv hkrati.
3.3.5 Prosocialno vedenje	3.3.5.1 Krepi prepoznavanje in zavedanje potrebe po nudenju pomoči drugim. 3.3.5.2 Prepoznavna lastne potrebe po pomoči in strategije iskanja pomoči. 3.3.5.3 Krepi družbeno odgovornost.

4 /// DIGITALNA KOMPETENTNOST

SKUPNI CILJI IN NJIHOVO UMEŠČANJE V UČNE NAČRTE TER KATALOGE ZNANJ

POVZETO PO PUBLIKACIJI WWW.ZRSS.SI/PDF/SKUPNI_CILJI.PDF

4.1 INFORMACIJSKA IN PODATKOVNA PISMENOST

4.1.1 Brskanje, iskanje in filtriranje podatkov, informacij ter digitalnih vsebin	4.1.1.1 Izraža informacijske potrebe, išče podatke, informacije in vsebine v digitalnih okoljih ter izboljšuje osebne strategije iskanja.
4.1.2 Vrednotenje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.2.1 Analizira, primerja in kritično vrednoti verodostojnost in zanesljivost podatkov, informacij in digitalnih vsebin.
4.1.3 Upravljanje podatkov, informacij in digitalnih vsebin	4.1.3.1 Podatke zbira, obdeluje, prikazuje in shranjuje na najustreznejša mesta (trdi disk, oblak, USB itd.) tako, da jih zna kasneje tudi najti.

4.2 KOMUNIKACIJA IN SODELOVANJE

4.2.1 Interakcija z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.1.1 Sporazumeva se z uporabo različnih digitalnih tehnologij in razume ustrezna sredstva komunikacije v danih okoliščinah.
4.2.2 Deljenje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.2.1 Deli podatke, informacije in digitalne vsebine z drugimi z uporabo ustreznih digitalnih tehnologij. Deluje v vlogi posrednika in je seznanjen s praksami navajanja virov ter avtorstva.
4.2.3 Državljsko udejstvovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.3.1 Išče in uporablja portale za udejstvovanje v družbi. Poišče skupine, ki zastopajo njegove interese, s pomočjo katerih lahko aktivno daje predloge za spremembe.
4.2.4 Sodelovanje z uporabo digitalnih tehnologij	4.2.4.1 Z digitalnimi orodji soustvarja skupno vsebino in se zavzema za krepitev sodelovanja med člani.
4.2.5 Spletni bonton	4.2.5.1 Pri uporabi digitalnih tehnologij in omrežij prilagaja svoje vedenje pričakovanjem ter pravilom, ki veljajo v določeni skupini.
4.2.6 Upravljanje digitalne identitete	4.2.6.1 Ustvari eno ali več digitalnih identitet in z njimi upravlja, skrbi za varovanje lastnega ugleda ter za ravnanje s podatki, ki nastanejo z uporabo številnih digitalnih orodij in storitev v različnih digitalnih okoljih.

4.3 USTVARJANJE DIGITALNIH VSEBIN

4.3.1 Razvoj digitalnih vsebin	4.3.1.1 Ustvarja in ureja digitalne vsebine v različnih formatih.
4.3.2 Umeščanje in poustvarjanje digitalnih vsebin	4.3.2.1 Digitalne vsebine obogati z dodajanjem slik, glasbe, videoposnetkov, vizualnih efektov idr.
4.3.3 Avtorske pravice in licence	4.3.3.1 Pozna licence in avtorske pravice. Spoštuje pravice avtorjev in jih ustrezno citira.
4.3.4 Programiranje	4.3.4.1 Zna ustvariti algoritem za rešitev enostavnega problema. Zna odpraviti preproste napake v programu.

4.4 VARNOST

4.4.1 Varovanje naprav	4.4.1.1 Deluje samozaščitno; svoje naprave zaščiti z ustreznimi gesli, programsko opremo in varnim ravnanjem, jih ne pušča brez nadzora v javnih prostorih idr.
4.4.2 Varovanje osebnih podatkov in zasebnosti	4.4.2.1 Varuje osebne podatke in podatke drugih ter prepoznava zaupanja vredne ponudnike digitalnih storitev.
4.4.3 Varovanje zdravja in dobrobiti	4.4.3.1 Digitalno tehnologijo uporablja uravnoteženo, skrbi za dobro telesno in duševno dobrobit ter se izogiba negativnim vplivom digitalnih medijev.
4.4.4 Varovanje okolja	4.4.4.1 Zaveda se vplivov digitalnih tehnologij in njihove uporabe na okolje.

4.5 REŠEVANJE PROBLEMOV

4.5.1 Reševanje tehničnih težav	4.5.1.1 Prepozna tehnične težave pri delu z napravami ali digitalnimi okolji ter jih rešuje.
4.5.2 Prepoznavanje potreb in opredelitev tehnoloških odzivov	4.5.2.1 Prepoznava in ocenjuje potrebe, izbira ter uporablja digitalna orodja in jih prilagaja lastnim potrebam.
4.5.3 Ustvarjalna uporaba digitalne tehnologije	4.5.3.1 S pomočjo digitalne tehnologije ustvarja rešitve in novosti v postopkih ter izdelkih.
4.5.4 Prepoznavanje vrzeli v digitalnih kompetencah	4.5.4.1 Prepozna vrzeli v svojih digitalnih kompetencah, jih po potrebi izboljšuje in dopolnjuje ter pri tem podpira tudi druge.

5.1 ZAMISLI IN PRILOŽNOSTI

5.1.1 Odkrivanje priložnosti	5.1.1.1 Prepoznavava avtentične izzive kot priložnosti za ustvarjanje vrednost zase in za druge.
5.1.2 Ustvarjalnost in inovativnost	5.1.2.1 Pri reševanju izzivov na ustvarjalen način uporablja znanje in izkušnje za ustvarjanju boljših rešitev. 5.1.2.2 Pripravi nabor možnih rešitev izziva, pri čemer stremi k oblikovanju vrednosti za druge.
5.1.3 Vizija	5.1.3.1 Oblikuje vizijo prihodnosti, ki vključuje odgovore na vprašanja, kaj namerava početi v prihodnosti, kakšen želi postati in kakšno skupnost želi sooblikovati.
5.1.4 Vrednotenje zamisli	5.1.4.1 Vrednoti rešitve ob upoštevanju kriterijev po načelu ustvarjanja dobrobiti za druge in izbere ustrezno rešitev.
5.1.5 Etično in trajnostno razmišljanje	5.1.5.1 Prepozna in ovrednoti vpliv svojih odločitev ter ravnanj na skupnost in okolje.

5.2 VIRI

5.2.1 Samozavedanje in samoučinkovitost	5.2.1.1 Prepozna svoje želje, močna in šibka področja ter zaupa, da lahko pozitivno vpliva na ljudi in situacije.
5.2.2 Motiviranost in vztrajnost	5.2.2.1 Je pozitivno naravnani, samozavesten in osredotočen na proces reševanja izziva. 5.2.2.2 Vztraja pri opravljanju kompleksnejših nalog.
5.2.3 Vključevanje virov	5.2.3.1 Pridobi podatke in sredstva (materialna, nematerialna in digitalna), potrebne za prehod od zamisli k dejanjem, s katerimi odgovorno in učinkovito upravlja, pri čemer upošteva učinkovito izrabo lastnega časa in finančnih sredstev.
5.2.4 Vključevanje človeških virov	5.2.4.1 Spodbuja in motivira druge pri reševanju skupnih nalog. 5.2.4.2 Poišče ustrezno pomoč posameznika (npr. vrstnika, učitelja, strokovnjak itd.) ali strokovne skupnosti. 5.2.4.3 Razvije spretnosti za učinkovito komunikacijo, pogajanje, vodenje, ki so potrebne za doseganje rezultatov.
5.2.5 Finančna pismenost	5.2.5.1 V različnih življenjskih situacijah prepozna in rešuje finančne izzive (viri finančnih sredstev, skrb za denar, poslovanje npr. z banko, zavarovalnico ter drugimi finančnimi institucijami, ocena potrebnih sredstev, tveganj in odločitev o zadolževanju ter naložbi, varčevanju). 5.2.5.2 Sprejema odgovorne finančne odločitve za doseganje blaginje (osebne in za skupnost). 5.2.5.3 Pridobiva ustrezno znanje na področju finančne pismenosti za kakovostno vsakdanje in poklicno življenje.

5.3 K DEJANJEM

5.3.1 Prevzemanje pobude	5.3.1.1 Spodbuja in sodeluje pri reševanju izzivov, pri čemer prevzema individualno in skupinsko odgovornost.
5.3.2 Načrtovanje in upravljanje	5.3.2.1 V procesu reševanja problemov si zastavlja kratkoročne, srednjeročne in dolgoročne cilje, opredeli prednostne naloge in pripravi načrt. 5.3.2.2 Prilagaja se nepredvidnim spremembam.
5.3.3 Obvladovanje negotovosti, dvoumnosti in tveganja	5.3.3.1 Na nepredvidene situacije se odziva s pozitivno naravnanoostjo in ciljem, da jih uspešno razreši. 5.3.3.2 Pri odločitvah primerja in analizira različne informacije, da zmanjša negotovost, dvoumnost in tveganja.
5.3.4 Sodelovanje	5.3.4.1 Sodeluje z različnimi posamezniki ali skupinami. 5.3.4.2 Morebitne spore rešuje na konstruktiven način in po potrebi sklepa kompromise.
5.3.5 Izkusveno učenje	5.3.5.1 Z reševanjem izzivov pridobiva nove izkušnje in jih upošteva pri sprejemanju nadaljnjih odločitev. 5.3.5.2 Presoja uspešnost doseganja zastavljenih ciljev in pri tem prepozna priložnosti za nadaljnje učenje. 5.3.5.3 Prepozna priložnosti za aktivno uporabo pridobljenega znanja v novih situacijah. 5.3.5.4 Povratne informacije uporabi za nadaljnji razvoj podjetnostne kompetence.